

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים בפני סגן הנשיא, כב' השופט משה דרורי

27 אוגוסט 2017

רמ"ש 19643-11-16 פלוני נ' פלונית ואח'

המבקש פלוני
ע"י ב"כ עו"ד לאה פורת

נגד

המשיבה פלונית
ע"י ב"כ עו"ד תאנה אקרמן

ספרות:

[סיליה וסרשטיין פסברג, משפט בין-לאומי פרטי \(2013\)](#)

חקיקה שאוזכרה:

[חוק אכיפת פסקי-חוק, תשי"ח-1958: סע' 3, 3\(2\), 3\(4\), 6א\(4\)](#)

[חוק לתיקון דיני המשפחה \(מזונות\), תשי"ט-1959: סע' 13, 17](#)

[חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967](#)

מיני-רציו:

* הסמכות לשנות פסק חוק למזונות שנאכף בישראל, עקב שינוי נסיבות, נתונה בעיקרו של דבר לביהמ"ש הזר, אם כי יש גם סמכות לדון בעניין זה לביהמ"ש הישראלי, אך אם הוא ידון בכך, יהיה עליו להפעיל את הדין הזר.

* משפחה – מזונות – שינוי השיעור

* בתי-משפט – סמכות – סמכות בינלאומית

* משפט בינלאומי פרטי – פסקי-חוק – אכיפתם

בקשת רשות ערעור על החלטה לפיה ביהמ"ש בארה"ב הוא המוסמך לדון בתביעת גבר להפחתת מזונות שבהם חויב בביהמ"ש בארה"ב, בפסק הדין שהוכר כאכיף בביהמ"ש למשפחה בישראל.

בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה ופסק:

נקודת המוצא היא שפסק זר שעניינו מזונות עוצב ונקבע בדין הזר, בפורום הזר, לפיכך המקום המתאים לשינויו או לתיקונו הוא ביהמ"ש שנתן אותו. במקרה כזה, אם וכאשר ההליך של שינוי הפסק הזר למזונות יצליח, רשאי הצד המבקש לאכוף את הפסק הזר בישראל, לעתור לאכיפת הפסק המתוקן. כאשר יש צורך בשינויים של גובה המזונות עקב שינוי נסיבות, יש לבדוק בכל מקרה מהו הבסיס לשינוי, ורק במקרה יוצא דופן שבו כל הצדדים עברו לגור בישראל, היעילות והצדק מחייבים את החלת הדין הישראלי. אולם, כאשר רק צד אחד עבר לישראל, גם אם הפסק נאכף בישראל, אין משמעות הדבר שהדין שיחול על שינוי הפסק הוא הדין הישראלי. לכן, הסמכות לשנות ולתקן את פסק החוץ למזונות, נתונה, בעיקרו של דבר לביהמ"ש הזר, אם כי יש גם סמכות לדון בעניין זה לביהמ"ש הישראלי, אך אם הוא ידון בכך, יהיה עליו להפעיל את הדין הזר. במקרה דנן, הפורום הנאות לדון בשינוי הנסיבות הוא הפורום האמריקאי ולכן הסמכות נתונה לביהמ"ש בארה"ב.

פסק דין

כללי

1. מי הוא ה"פורום הנאות" אשר ידון בתביעת גבר (גרוש) להפחתת מזונות שבהם חויב בבית משפט בארה"ב, כאשר פסק הדין הוכר בבית משפט למשפחה בישראל לצורך אכיפתו? האם בית המשפט בארה"ב הוא המוסמך כפי שנקבע בהחלטת בית המשפט לענייני משפחה בירושלים (סגן הנשיא מנחם הכהן) מיום ה' בתשרי תשע"ז (8.10.16) בתמ"ש [32254-02-16](#) [פורסם בנבו] (להלן: "ההחלטה נשוא הבר"ע" או "ההחלטה"), או שמא הסמכות נתונה לבית המשפט לענייני משפחה בישראל כטענת המבקש בבר"ע שלפניי.
2. תחילה אציג את נתוני הצדדים, במסגרת פרק הרקע.
3. לאחר מכן אסקור את הסכמי הגירושין שהיו לצדדים בארה"ב.
4. בפרק שלאחר מכן אתיחס לפסקי הדין שניתנו בארה"ב.
5. בעקבותיהם יובא פסק הדין הראשון של בית המשפט למשפחה שבו אכף את פסק החוץ האמריקאי.
6. בפרק שלאחריו אתיחס לתביעה שהגיש המבקש, ולבקשת המחיקה של המשיבה.
7. הפרק הבא יוקדש לנימוקי בית משפט קמא בהחלטתו נשוא הבר"ע למחוק את התביעה שהגיש המבקש ביחס לפסק הדין האמריקאי.

8. אביא בפרק העוקב את בקשת רשות הערעור שהגיש המבקש, על נימוקיה.
9. לאחר מכן, תוצג עמדת המשיבה בכתב, בתשובה לבר"ע.
10. בתיק זה שנפתח לפני למעלה מחצי שנה הייתה ישיבת דיון ארוכה ולאחריה הוגשו מסמכים לא מעטים, הכוללים תגובות, וכל אלה יוצגו בפרק שיסקור את ההליכים בבית משפט זה.
11. בחלק הדיון, אתייחס לשאלות המשפטיות והעובדתיות העומדות להכרעה. אנתח אותם, על פי כללי המשפט הבינלאומי הפרטי, כפי שהם מיושמים במשפט הישראלי, תוך התייחסות לנתונים המיוחדים של תיק זה.
12. פועל יוצא מהניתוח האמור, תהיה התוצאה המשפטית.

הרקע

13. המבקש והמשיבה נישאו זה לזו בשנת 1990.
14. המבקש, יליד 1960, התגורר במשך 28 שנים בארה"ב, שם היה נשוי למשיבה עד לגירושיהן בשנת 2006.
15. במסגרת נישואין אלה נולדו להם שלושה ילדים, ילידי: 1992, 1993 ו-1998.
16. כל המשפחה גרה בארה"ב עד לגירושיהן.
17. האישה (המשיבה) והילדים המשיכו לגור בארה"ב, כאשר רק לאחרונה הבן הקטן משרת בצבא בישראל.
18. לאחר הגירושיהן, בשנת 2010, נישא המבקש, לאישה אחרת (שאינה צד להליך שבפניי; במהלך הדיונים לפניי הוזכר הליך משפטי שהסתיים בפסק דין בין אשתו החדשה של המבקש לבין המבקש בענייני רכוש).
19. למבקש ולאשתו החדשה נולדה ילדה בשנת 2013.

הסכם הגירושיהן הראשון (משנת 2005)

20. הסכם הגירושיהן הראשון נחתם בין המבקש לבין המשיבה בשנת 2005 (להלן: "הסכם הגירושיהן"), כאשר המבקש שהיה העותר בהליך בבית המשפט בארה"ב, היה מיוצג על ידי עו"ד מיכאל הייקלן, והמשיבה יוצגה על ידי עו"ד דן קרן.

21. הסכם הגירושין כלל פרטים רבים שאינם רלבנטיים לבר"ע זו, ובהם ענייני החזקה, חלוקת הזמן והחופשות של הילדים אצל ההורים. כמו כן יש בהסכם פרק שלם (סעיף 14) העוסק בחלוקת הרכוש המשותף, והסדרים נוספים לעניין חשבונות הבנק של הילדים, חובות משותפים, ויתור זכויות בעסקים שונים, החזרי מס, ועוד (סעיף 15 להסכם).

22. לעניין מזונות הילדים נקבע כי העותר ישלם לנתבעת \$ 400 לחודש לכל קטין עד הגיעו לגיל 18, או סיום כיתה י"ב אם יגיע לגיל 19 (סעיף 11 להסכם).

23. בנוסף לכך, בסעיף 13, תחת הכותרת "התמיכה בבן הזוג", נקבע כי העותר ישלם למשיבה מזונות בסך \$ 4,800 לחודש, לשנים 2005 (מ-11.1.2005), 2006, 2007 ו-2008; סך \$ 2,800 לחודש, לשנים 2009 ו-2010; סך \$ 2,200 לחודש, לשנים 2011-2012. לאחר מכן נכתב: "בסוף לוח זמנים זה, אחריות תמיכת בת הזוג על ידי העותר תסתיים במלואה וסמכות בית המשפט בעניין זה גם כן תסתיים".

התיקון להסכם הגירושין (משנת 2007)

24. ביום 27.7.07 הוסכם בין הצדדים על תיקון סעיף 13 להסכם הגירושין ובו נקבע (נוסח התרגום הוגש מטעם המשיבה, צורף לכתב תביעתה בתמ"ש 33299-05-13 [פורסם בנבו], וצוטט בפסקה 4 סיפא לפסק הדין באותו תיק מיום כח בסיוון תשע"ה (15.6.15)), כי החל מיום 1.11.12 ועד הגיע צעיר הילדים לגיל 18 ישלם המבקש למשיבה סך \$ 1,600 לחודש, "תמורת תמיכה כלכלית באישה ומזונות לילד". באותו סעיף הוסכם כי תשלום זה של \$ 1,600 יחול "מלבד במקרים המצוינים להלן:

א. אם שני הצדדים גרים בישראל או רק העותר גר בישראל באיזה שהוא זמן מזמן התקופה, העותר לא ישלם תמיכה כלכלית לאישה במשך התקופה.

ב. אם המשיבה מתגוררת בישראל והעותר מתגורר בארה"ב בתחילת התקופה, העותר ישלם \$ 600.00 ארה"ב עבור תמיכה כלכלית לאישה למשך התקופה".

ההליכים ופסקי הדין שניתנו בארה"ב

25. המבקש פנה לבית המשפט בקליפורניה, מחוז לוס אנג'לס, כאשר הוא מיוצג על ידי עו"ד שנון דביאס, והמשיבה מיוצגת על ידי עו"ד ג'פרי שרטר, וניתנה החלטה לאחר שמיעה ביום 9.5.11 לפני השופט מרק בורנשטיין, שבה נקבעו הדברים הבאים:

א. חיוב המזונות לבן הזוג של המבקש מופחת ל-\$ 0 מיום 1.4.11, בהתבסס על סעיף 4320 לקוד המשפחה שבקליפורניה (סעיפים 1-2 להחלטה);

- ב. הוטלה חובה על המבקש (העותר) לעדכן את המשיבה בתוך שבעה ימים כאשר יקבל הלוואה מהוריו או מכל מקור שהוא (סעיף 3 להחלטה); כאשר יקבל עבודה חדשה (סעיף 4 להחלטה); או יקבל רווח מכל מן וסוג שהוא מעסקו הידוע בשם "... (סעיף 5 להחלטה); וכן עליו להגיש דיווח חודשי למשיבה על רווחים או הפסדים מהעסק הנ"ל החל מיום 1.6.11 (סעיף 6 להחלטה).
- ג. בית המשפט הוסיף בסעיף 7 להחלטה את ההוראה הבאה: לבית המשפט נותרת סמכות על נושא זה של מזונות בת זוג עד 31.12.12.
26. המשיבה פנתה לבית המשפט הנ"ל בקליפורניה בבקשה למזונות עקב שינוי נסיבות, שלדבריה אירע בשל תאונת דרכים שבה הייתה מעורבת בחודש יולי 2011. בית המשפט בהרכב הנ"ל, כאשר הצדדים מיוצגים על ידי עורכי הדין הנ"ל, לאחר ששמע את הצדדים שהעידו, הוציא תחת ידו החלטה, ביום 5.10.11, הכוללת בין היתר את ההוראות האופרטיביות הבאות:
- א. לא יחול שינוי במזונות הילד (סעיף 6 להחלטה);
- ב. המבקש ישלם למשיבה כמזונות בן זוג סך \$ 1,000 לחודש, מחצית ב-1 לחודש ומחצית ב-15 לחודש, רטרואקטיבית מיום 15.8.11, וימשיך לשלם מזונות אלה באותה מתכונת, **"until either party dies, Respondent re-marries, or further order of the Court"** (סעיף 9 להחלטה), ובעברית: עד שאחד הצדדים ימות או עד שהמשיבה תינשא מחדש, או עד להחלטה אחרת של בית המשפט.
- ג. בית המשפט הורה למשיבה לעדכן את המבקש במצבה הרפואי ובכל שינוי שיחול בו ביחס לנכותה (סעיף 10 להחלטה).
- ד. נקבעו הוראות ביחס לפטור ממיסים כאשר בשנת 2011 המשיבה תיהנה מפטור ממיסים והמבקש ייהנה מאותו פטור בשנת 2012 (סעיף 11 להחלטה).
- ה. על המבקש לספק למשיבה דיווחים על רווחים והפסדים כל רבעון.

27. החלטה זו אושרה ונושאת תאריך 9.2.12.

הליכי אכיפת פסק הדין האמריקאי בישראל

28. המשיבה הגישה לבית המשפט לענייני משפחה בירושלים תביעה לאכיפת פסק דין של הפסק האמריקאי למזונות הנ"ל. בית המשפט לענייני משפחה בירושלים (סגן הנשיא כב')

השופט מנחם כהן), בפסק דין מנומק מיום כח בסיוון תשע"ה (15.6.15) הורה (פסקה 28 לפסק הדין):

"אני נעתר לתביעה שלפניי ומורה על אכיפתו של פסק החוץ שיצא תחת ידי בית המשפט בקליפורניה ביום 2.9.12 בכל האמור בתשלום מזונות אישה".

29. בנימוקיו מסביר בית המשפט למשפחה כי פסק הדין מיום 9.2.12 קובע מזונות עבור התובעת וכי התקיימו התנאים המפורטים [בסעיף 3 לחוק אכיפת פסקי חוץ](#), התשי"ח-1958 (להלן: חוק האכיפה).

30. נדחתה טענתו של המבקש כאילו פסק הדין תקף כל עוד הוא גר בקליפורניה, כאשר הוא מתבסס על תיקון להסכם הגירושין מיום 27.7.07, וחוות דעת של מומחה שהגיש.

31. בסוגיה זו מנתח בית המשפט את הנוסח באנגלית של פסק הדין מיום 5.10.11 ומיום 9.2.12 ומסיק כי פסקי דין אלה אינם קשורים לכל מגבלה שהיא התלויה במקום מגוריו של המבקש, וכי תקופת הזמן לתשלום המזונות בסך \$ 1,000 לחודש יהיו עד שאחד ימות, או עד שהמשיבה תתחתן מחדש, או עד להחלטה אחרת של בית המשפט (ראה: פסקאות

16-26 לפסק הדין הנ"ל). בית המשפט הוסיף כי גם לאחר שדחה פרשנות זו של פסק הדין בקליפורניה (והוא הסביר מדוע יש לו סמכות לפרש פסק דין זה; פסקאות 18-19 לפסק הדין הנ"ל), עדיין עומדת למבקש האופציה להעלות טענה זו בפני ערכאה מוסמכת בקליפורניה, אך "כל עוד לא הוצג לפניי פסק דין של הערכאה המוסמכת בקליפורניה הקובע את שטוען הנתבע כעת, בדבר תחולתו של הסייג הקבוע בתיקון הסכם הגירושין, אינני יכול להידרש לטענה זו, שאינה עולה מלשון פסק הדין שלפניי" (פסקה 27 סיפא לפסק הדין).

32. בשולי פסק הדין יש התייחסות לטענות הקיזוז ובעניין זה מקבל בית המשפט את טענות המבקש והורה כי תשלומים שבוצעו על ידו במסגרת לשכת האכיפה בקליפורניה על חשבון חוב מזונות הקטין או חוב מזונות המשיבה, יקוזזו מהחוב שנותר בעינו מכוח פסקי הדין הן מיום 14.11.07 לעניין מזונות הילדים והן מיום 9.2.12 לעניין מזונות האישה (פסקאות 29-30 לפסק הדין).

תביעת המבקש להפחתת מזונות וצו תשלומים בבית המשפט למשפחה בישראל

33. רמ"ש זה מתייחס לשאלת "הפורום הנאות" לדון תביעה להפחתת מזונות שהגיש המבקש (כדי להבין את ההחלטה נשוא הרמ"ש, אתאר בפרק זה את תביעת המבקש [בתמ"ש 32254-02-16](#) [פורסם בנבו] שכותרתה "בקשה להפחתת מזונות וצו תשלומים".

34. ביום 15.2.16 הגיש המבקש בקשה לבית המשפט לענייני משפחה בירושלים, שתמצית מופיעה בפתח הבקשה :

"בית המשפט הנכבד מתבקש להיעתר לבקשת התובע ולהפחית מזונות ילדים \$400 (דולר ארה"ב) ומזונות אישה \$1,000 (דולר ארה"ב) אשר הללו האחרונים נקבעו על פי פסק חוץ לכל החיים למעט נסיבות מוות ונישואין, וכן ליתן צו תשלומים לפריסת חוב מזונות נצבר, כל זאת בשל מצבו הכלכלי והנפשי הירוד ואי יכולתו לשלם את הסכומים האמורים, והכל בהתאם לבקשה המפורטת להלן".

35. המבקש, בתחילת נימוקיו, מסביר כי הוא יליד 1960, וכי מאז סוף 2011 אינו עובד, עסקיו בארה"ב כשלו ונסגרו ועד היום אינו עובד כיוון שאינו מוצא מקום עבודה. הוא מסביר כי קשייו נובעים מכך שהשוק אינו זמין להגיש עבודה לאדם בגיל 56 ללא מקצוע ובעל משפחה עם ילדים קטנים.

36. הוא מתייחס להסכם הגירושין המקורי בין הצדדים וטוען כי ההסכם היה נדיב בכך שנתן לגרושתו רכוש רב ומזונות, וכי בעבר שילם את המזונות באופן רציף ושלם. הוא נאלץ למכור בית בישראל וללוות כספים מהוריו כדי לשלם אותם מזונות, וכאשר כלו כל הנכסים ומקורות ההלוואה, אין לו יכולת ליצור חובות חדשים והוא מבקש כי בית המשפט יפחית את המזונות; ולעניין מזונות העבר – יכלכל באמצעות צו בתשלומים.

37. מאידך גיסא, מתוארת המשיבה, בת 52, כאחות פרטית ומתווכת דירות, שהכנסתה \$5,500 בחודש ועומד לרשותה בית שהותיר לה המבקש בסך כ-1.3 מיליון \$.

38. לעניין נסיבות חדשות, מסביר המבקש כי הוא התחתן מחדש בשנת 2010 עם אשתו ילידת 1970. הם עלו ארצה במרס 2012. בשנת 2013 נולדה להם בת.

39. המבקש מציין במסגרת טענותיו כי על הנתבעת (המשיבה) היה לספק מסמכי ביטוח לאומי בארה"ב על נכותה, והיא לא עשתה כן. לטענתו היא איננה נכה.

40. בכל מקרה, הסכומים למזונות נקבעו בבתי המשפט בארה"ב על פי רמת החיים במשק האמריקאי ואינם נכונים וישימים למשק הישראלי. בהקשר זה הוא מציין כי הוגשה בקשה לחקירת יכולת בהוצל"פ כדי לאפשר לו לשלם שיעורים מופחתים וקטנים יותר את חוב המזונות השוטף וחוב העבר שהצטבר.

41. אשר ליחסיו עם אשתו הנוכחית, מציין המבקש כי קיימים חיי הפרדה רכושית ביניהם על פי הסכם ממון שאושר על ידי בית המשפט לענייני משפחה בישראל.

42. ככל שמדובר בסעד של תשלומים לשיעורים הוא מפנה להחלטת הרשמת בהוצל"פ מיום 21.12.15, ממנה הוא מסיק כי רק בית המשפט מוסמך להוציא צו כזה לתשלומים.
43. לדברי התובע, חוב המזונות השוטפים הוא \$ 400 לילד ו- \$ 1,000 למשיבה, לחודש; כאשר מזונות העבר, כולל ריבית, לקטין, הינם כ-\$ 21,500, ולמשיבה כ-\$ 53,600.
44. בכתב התביעה תחת הכותרת "**המסגרת הנורמטיבית**" מתייחס המבקש [לסעיף 17 לחוק לתיקון דיני משפחה \(מזונות\)](#), תשי"ט-1959 (להלן: חוק המזונות), ולפי פרשנותו חל החוק הישראלי כדין "מקום מושבו של החייב", ולחלופין הוא פטור ממזונות שכן אינו נשוי יותר לאשתו. כמו כן טען, כי תשלום מזונות לכל החיים מנוגד לתקנת הציבור ואין זה צודק לחייבו במזונות כאשר הוא נמצא בכושר אובדן עבודה זמני.
45. סמכות בית המשפט לצו תשלומים או להפחית מזונות, נובעת [מסעיף 13 לחוק המזונות הנ"ל](#).
46. כמו כן מתייחס הוא לפסיקה המאפשרת שלא להטיל חיובים של ריבית פיגורים בגין מזונות.
47. המבקש מתבסס על פסיקה ולפיה אחת מתכליות חוק ההוצל"פ הוא להגן על חייבים אשר לאור מצבם הכלכלי אינם יכולים לעמוד בתשלום החוב הפסוק וזאת במסגרת הגנה על כבוד האדם וחירותו של החייב.

טענות ההגנה של המשיבה בבית המשפט לענייני משפחה

48. טענתה הראשונה והבסיסית של ב"כ המשיבה, עו"ד תאנה אקרמן, היא כי לאחר שבית המשפט למשפחה אכף את פסק המזונות מקליפורניה, "**לבית המשפט הנכבד אין סמכות בינלאומית פרטית 'לפחית מזונות' כאשר דמי המזונות הראשוניים נפסקו במסגרת הליך של אכיפת חוץ, ולא כהליך ראשי בבית המשפט במדינת ישראל**" (עמ' 1 לכתב התשובה), ולכן היא עותרת למחיקת התביעה.
49. יתרה מזו, ב"כ המשיבה מספרת כי תחילה ביקש התובע לעכב הליכים בטענה שהגיש ערעור בבית המשפט בקליפורניה, אך בפועל הגיש בבית משפט בקליפורניה בקשה להקטנת מזונות אשר נדחתה בפסק דין ביום 5.2.16 (שצורף כנספח לתשובתה).
50. עתה, מבקש הוא לנקוט הליך חדש של הפחתת מזונות, ללא סמכות, ובנוסף לכך, הגיש את תביעתו שלא על פי התקנות המחייבות בין היתר הגשת הרצאת פרטים בתביעה למזונות, וזו עילה נוספת לדחיית התביעה.

51. לגוף הדברים, מכחישה המשיבה את מרבית טענותיו של המבקש, חלקם בחוסר ידיעה וחלקם לגופם, תוך התייחסות למצבו הכלכלי בעבר, להיותו בעל חברה ליהלומים בשם סטרלינג והוא מפעיל חברה בעת שם דומה יחד עם אשתו החדשה, ובמקביל טוען כי אין לו הכנסה.

52. מבחינה משפטית, מאחר שהמבקש לא הגיש ערעור על פסק הדין שהורה על אכיפת הפסק מקליפורניה וזמן הערעור חלף, בית משפט זה לא יהווה ערכאת ערעור על בית המשפט בקליפורניה.

53. בהקשר זה, טענת המבקש כאילו יש לפסוק מזונות על פי רמת החיים בישראל ולא בקליפורניה, כבר נדחתה על ידי בית המשפט בקליפורניה.

54. המשיבה מתייחסת לטענה בדבר מצבה הרפואי והיא מציינת כי מצבה הורע והיא עברה ניתוח בגבה ומוגבלת בתנועתה ואף צירפה אישור רפואי.

55. מבלי להאריך, שכן הפרטים אינם חיוניים לצורך פסק דין זה, מגיבה המשיבה על טענותיו הפרטניות של המבקש בענייני רכוש. כך, משל, מציינת שהנכס שקיבלה בארה"ב היה משועבד במשכנתאות ואותן נאלצה לפרוע לבדה. המבקש קיבל ירושה מאביו, כך שיש לו נכסים.

56. ב"כ המשיבה דורשת לסיום, הוצאות משפט, לאור ההליכים הרבים שננקטו נגדה על ידי המבקש.

57. בהקשר זה מצורף מכתב של המשיבה לבית המשפט, מיום 15.5.16, ושם היא מספרת על כך שהיא נאלצת להתמודד מול 44 הליכים שנוקט כלפיה המבקש כאשר היא מגדלת את ילדיה בארה"ב לבד, ואינו משלם מזונות משנת 2011. כדרכם של מכתבים מסוג זה, מוזכרים התבטאויות בעבר של המבקש כלפיה, שלא ראיתי מקום לצטטן.

נימוקי החלטת בית המשפט למשפחה לדחיית התביעה על הסף

58. לאחר קדמי משפט והגשת חומר, הכולל את טענות הצדדים, החליט בית המשפט לענייני משפחה (כ"ב' השופט מנחם הכהן, סגן נשיא בית המשפט לענייני משפחה בירושלים) בהחלטה נשוא הבר"ע, לדחות את התביעה על הסף ככל שהיא נוגעת לעילת הפחתת המזונות, כשהוא מותיר על כנה את התביעה לפריסת חוב העבר (פסקה 19 להחלטה נשוא הבר"ע).

59. בית המשפט מתייחס לטענות הצדדים כולל מזכר ההבנות בין ישראל וארה"ב, מיום 5.2.09, בדבר מימוש פסקי דין של מזונות וכן לפסיקה של בית המשפט העליון המאפשר

לבית המשפט בישראל לשנות פסק דין למזונות ממדינה זרה רק בנושא תשלומים שבוצעו, אך לא ביחס לשינוי נסיבות כגון שינוי מקום מגורים ורמת השתכרות.

60. עמדתו של בית משפט קמא היא, כי גם אם יש מקום לדון בשינוי נסיבות, כגון שינוי מקום מגורים ורמת השתכרות, סבור בית משפט קמא כי אין קביעה בפסיקה ביחס לפורום הנאות לדון בשאלות אלו ומכל מקום, **"לא נקבע כי לבית משפט בישראל מסורה סמכות להידרש ולדון בתביעה מעין זו"** (פסקה 10 להחלטה נשוא הבר"ע).

61. בית המשפט מציין כי לפי הפסיקה במקרה הפוך, כאשר אישה וילדים גרו בארץ ואבי הקטינים התגורר בארה"ב, נקבע כי הפורום הנאות הוא ישראל, שהוא המקום לברר את צרכיהם, **"שכן, עלויות המחיה, המדור, החינוך והבריאות, צריכות להיבחן על פי המקום שבו הוא מוציאים את הוצאותיהם בפועל ובמטבע שבו הם משתמשים"** (פסקה 11 לפסק הדין). לכך יש להוסיף כי **"על פי כללי המשפט הבינלאומי הפרטי, ההכרעה בתביעה להפחתת מזונות צריכה להיעשות על פי הדין הזר של המקום שבו ניתן פסק הדין... זה טעם נוסף לקביעה כי הפורום הנאות במקרה דנן לדון בתביעה להפחתת מזונות מצוי בקליפורניה"** (סעיף 12 להחלטה נשוא הבר"ע).

62. כנגד הטיעון של המבקש כי אין לו אמצעים לממן ייצוג משפטי בחו"ל, מצטט בית המשפט הצהרת עורך דין מטעם הנהלת הלשכה לסיוע משפטי, ממונה על מזונות בחו"ל, לפיה **"רשאי המבקש להגיש בקליפורניה בקשה להפחתת מזונות ולקבל סיוע משפטי חינוכי"** (סעיף 13 להחלטה נשוא הבר"ע).

63. נימוק נוסף מובא בפסקה 14 להחלטה נשוא הבר"ע:

"כטענת המבקשת, נראה כי אף המשיב עצמו סבור היה כי הסמכות להידרש ולדון בתביעתו להפחתת מזונות מסורה לבית המשפט בקליפורניה, אליו פנה לכתחילה בבקשה דומה קודם להגשת תביעתו דנן, תביעה שלאור נספח 2' לסיכומי המבקשת, נדחתה".

בקשת רשות הערעור ונימוקה

64. ביום 8.11.16 הגיש המבקש, בעצמו, בקשת רשות ערעור על ההחלטה, בה עתר לבטל את ההחלטה נשוא הבר"ע, ולקבוע כי בית המשפט בישראל הוא המוסמך לדון בבקשה להפחתת מזונות.

65. על פני 13 עמודים מלאים, דחוסים וגדושים, שאליהם מצורף כרך נספחים המכיל 244 עמודים, מתאר המבקש את כל ההליכים הקודמים (אם כי התעלם מפסק הדין מקליפורניה מיום 5.2.16; על ההליכים ופסק דין זה ראה פרק נפרד להלן).

66. בנימוקי הבר"ע מתייחס המבקש לפרשנותו של בית המשפט לענייני משפחה ביחס למעמדו של פסק חוץ למזונות ומסביר כי לשיטתו הפורום הנאות לדון בבקשותיו אינו ארה"ב, והוא דוחה את הנימוק של בית משפט קמא, המצדיק דיון בארה"ב של העובדה כי המשיבה ובנה הקטין מתגוררים בארה"ב.

67. ככל שמדובר בבן הקטין, מציין המבקש כי אינו קטין יותר, (הוא הגיע לגיל 18 בחודש מאי 2016), ועל כן, אין צורך לדון בענייני חינוך, מדור ועוד.

68. אשר למזונות בת הזוג, מציין המבקש כי אין בפסק החוץ אשר ניתן בקליפורניה סמכות בלעדית על התדיינות משפטית במדינה אחרת בה מתגורר בעל דין כלשהו, וכי תניית השיפוט לגבי סמכות בית המשפט בקליפורניה הסתיימה בנובמבר 2012.

69. המבקש מוסיף כי לעניין הפורום הנאות יש לבדוק את מירב הזיקות, תוך התחשבות בציפיות סבירות של הצדדים. לדבריו, מכלול הנסיבות והזיקות קובע כי הפורום הנאות הוא בישראל: שני הצדדים יהודים ואזרחי מדינת ישראל; המערער הינו אזרח ישראלי המתגורר בישראל והיא מרכז חייו; מדובר במזונות אישה; מדובר בחיוב חוזי אשר עתיד להימשך רק שנה נוספת.

70. המבקש מציין כי במהלך השנה האחרונה התגלה לו כי פסק החוץ ניתן תוך כדי מרמה.

71. ניהול ההליך בארה"ב יפגע במערער שלא יהיה נוכח בבית המשפט, לא יינתן לו יומו בבית המשפט וכך לא יצא הצדק לאור. בהקשר זה ציין, כי פנייה לשירותי הסיוע המשפטי נתקלת בסחבת.

72. בפרק שכותרתו "המסגרת הנורמטיבית לסמכות בית המשפט בישראל לדון בבקשה להפחתת מזונות", מפנה המבקש לחקיקה ולפסיקה וכן לנתונים העובדתיים לפיהם התדרדרות במצבו הכלכלי גרמה לירידת שכרו והכנסתו עד לאפס בשנת 2011. לדבריו הוא שילם מזונות שנים רבות, והסכום שעליו לשלם למשיבה – \$ 1,000 לחודש לכל החיים – הוא כזה שהמבקש אינו יכול לעמוד בתשלומים אלה והוא מבקש את תקנת בית המשפט לאפשר לו להתקיים בכבוד.

73. המבקש מצטט מספרה של פרופ' סיליה [וסרשטיין פסברג על המשפט הבינלאומי פרטי](#) כי לבית המשפט יש סמכות לדון בשינוי שיעור המזונות, וזאת תמיכה נוספת לטענתו כי הפורום הנאות בקיום דיון בבקשתו להפחתת המזונות, היא ישראל.

74. בפרק "שינוי נסיבות מהותי" מתאר המבקש את עצמו כמי שהוא חסר מקצוע בעל חוסר תשתית עסקית מי שלא מצא עבודה וכל פרנסתו מוטלת על כתפי רעייתו הנוכחית, כאשר בינו לבניה יש יחסי הפרדה רכושית. מאידך גיסא, המשיבה, לטענת המבקש,

עובדת בארבע משרות (אחות פרטית; מנהלת אחיות במרפאה; מתווכת דירות; מנכ"ל חברה שפתחה בשנת 2011), והכנסתה הינה \$ 20,000 בחודש, ולא \$ 8,000 כפי שהעריך בעבר. בהקשר זה מזכיר המבקש שוב את הבית שהותיר לה ששווי כ-1.25 מיליון \$ וכי יש לה רכב חדש שהוא משער שהוא בליסינג.

75. כן מתייחס המבקש לממצאים הרפואיים הנוגעים למצבה הבריאותי של המשיבה, הוא מצטט קטעים מהם, ואף צירף אותם כנספחים לבר"ע.

עמדת המשיבה בתשובתה לבר"ע

76. ב"כ המשיבה, עו"ד תאנה אקרמן, תומכת בעמדת בית משפט קמא, וטוענת כי בית המשפט למשפחה אכף פסק דין חלוט בנוגע לתשלום דמי מזונות מחו"ל, ואין לבית המשפט בישראל סמכות בינלאומית פרטית לדון בדמי מזונות המשיבה ובנם של הצדדים.

77. אשר למזונות הקטין – מדובר בחוב מזונות עבר שאותו יש לממש על פי מזכר הבנות בין ישראל לארה"ב.

78. המשיבה מכחישה את טענות המבקש לעניין הפרדת הרכוש בינו לבין אשתו הנוכחית ומציינת כי הסכם הממון ביניהם אושר בבית המשפט לענייני משפחה בירושלים ביום 15.6.15 שהוא היום שבו ניתן פסק הדין של בית המשפט למשפחה המורה על אכיפת פסק דין מקליפורניה.

79. המשיבה מכחישה את הטענה כי היא מנהלת מרכז רפואי או כי יש פגם במסמכים הרפואיים שהגישה. בכל מקרה עניינים אלה צריכים להיות נדונים בארה"ב.

80. ב"כ המשיבה מנסה להבדיל בין פסיקה המתייחסת לאכיפת פסק חוץ לבין מזכר ההבנות בין ישראל וארה"ב, ובכל מקרה הפסיקה איננה רלבנטית לתיק שלפנינו.

81. ב"כ המשיבה מציינת כי לבית המשפט בקליפורניה יש סמכות לדון בשינוי גובה המזונות, ואכן המבקש פנה לבית המשפט בקליפורניה, שדחה את תביעתו ביום 5.2.16 וקבע כי הוא נעדר אמינות.

82. ב"כ המשיבה מזכירה פסיקה שבה נקבע כי מכלול הנסיבות והציפיות הסבירות של הצדדים היא כי הסמכות תהיה בידי בית המשפט בקליפורניה שהוא מקום המגורים המשותף של הצדדים, מקום הגירושין שלהם, ומקום המגורים שלהם לאחר הגירושין, כאשר שם גרה המשיבה.

83. בתשובה לטענת המבקש בדבר המסגרת הנורמטיבית לסמכות בית המשפט בישראל לדון בבקשה להפחתת מזונות, מסכימה ב"כ המשיבה, כי המסגרת היא [חוק ההוצאה לפועל](#). היא מזכירה ומצטטת פרוטוקול דיון שהיה בבית משפט שלום בירושלים שבו התחמק המבקש מתשובות על הכנסותיו.

84. בכל מקרה, כאשר מדובר באכיפת פסק חוץ, הפסק נשאר פסק חוץ שניתן להוציאו לפועל בישראל, אבל הוא איננו הופך לפסק דין ישראלי; לכן הסמכות לשנותו (להבדיל מלאוכפו) הוא בבית המשפט בקליפורניה.

85. בתגובה לטענות המבקש בדבר שינוי נסיבות מהותי מוכחשים טענותיו העובדתיות ביחס להיעדר עבודתו ודווקא מההליכים בבית משפט שלום ניתן להסיק שיש לו יהלומים והוא עובד בבניה.

86. אשר למצבה של המשיבה, היא חוזרת על כך שעברה תאונת דרכים בשנת 2011, יש לה בעיות גב, והיא עובדת במשרה חלקית בלבד, בעבודה משרדית מביתה. היא אינה מתווכת ואינה עוסקת בניהול חברת אחיות, אלא עובדת כאחות בחברת הביטוח ברמה הבסיסית ביותר. כמו כן לא פתחה חברה ואינה מתווכת דירות. הכנסותיה זעומות והיא זקוקה למזונות. הרכב הנטען הוא בליסינג.

87. בסיום טענותיה, ובתגובה לנוסח סיום הבר"ע שבה הצהיר המבקש כי בא לבית המשפט בתום לב נקיון כפיים וגילוי נאות (סעיף 62 לבר"ע) כותבת ב"כ המשיבה, כי "המבקש אינו בא בנקיון כפיים וגילוי נאות. המבקש הגיש 244 עמודים של ערעור, אבל ההחלטה של בית המשפט בקליפורניה מיום 14.1.16 המעיזה על כך שגם המבקש עצמו הבין כי הסמכות לדון ב-modification של דמי המזונות נתונה לבית המשפט בקליפורניה, נעדרת מהם. ולא בכדי. בית המשפט קבע באותו הליך, כי המערער איננו אמין (סעיף 28 לתשובה).

ההליכים בבית משפט זה

88. בדיון שהתקיים ביום ג בסיוון תשע"ז (28.5.17) יוצג המבקש על ידי עו"ד לאה פורת.

89. בדיון הוברר כי חובת תשלום המזונות עבור הילד הסתיימה, וכי הילד נמצא בישראל בשירות צבאי.

90. ב"כ המבקש, עו"ד פורת, חזרה על פרטי הסכם הגירושין המקורי בין הצדדים.

91. לטענתה, לבית המשפט בישראל יש סמכות טבועה לבחון את הנסיבות ולומר כי המערער לא יצליח להגיע לארה"ב. היא אישרה כי נוהל הליך מרחוק, אך לדבריה השופט לא ראה

אותו, וזה היה שופט אחר מזה שאישר את פסק הדין (עמ' 1 לפרוטוקול). עילות הפטור של המזונות מהאישה, לדברי ב"כ המבקש, הן המרמה בהליכים בארה"ב בעניין האישור הרפואי; המבקש אינו יכול להתפרנס ואילו המשיבה נשארה עם רכוש בארה"ב ועובדת בארבע עבודות.

92. בתשובה לשאלת בית המשפט ענתה ב"כ המבקש כי מקור החיוב אינו הדין הדתי אלא התחייבות אישית. לדבריה גם לפי המשפט האמריקאי מזונות אחרי הגירושין ניתן לעשות עם הסכם או בלי הסכם, וכאן נעשה הסכם, והשאלה היא איך לפרש אותו (עמ' 2 לפרוטוקול).

93. במהלך הדיון דיבר המערער ואף אשתו. המערער ציין שהוא נסמך על שולחן אשתו ולדבריו בקליפורניה לא יקבל משפט צדק (עמ' 3 לפרוטוקול).

94. ב"כ המשיבה, נשאלה על ידי בית המשפט מספר שאלות לגבי מצבה של המשיבה האם היא עובדת בארה"ב ובכמה עבודות היא עובדת והשיבה שאיננה יודעת (עמ' 3-4). בכל מקרה התייחסה לפסק הדין מקליפורניה מיום 5.2.16, כאשר מספר ימים קודם לדיון הגישה תרגום של פסק הדין והפרוטוקול, ועל כך הגיב המבקש, בכתב, ביום 25.5.17, כי פסק דין זה לא נאכף, ואף העיר לתרגום שכנראה אינו מלא שכן בידו 28 עמודי פרוטוקול באנגלית ואילו התרגום כולל 19 עמודים בעברית.

95. בתום הדיון ביום 28.5.17, נכתב בפרוטוקול בעמ' 5 כדלקמן:

"בית המשפט מציע לב"כ המשיבה את ההצעה הבאה:

המשיבה תודיע לבית המשפט תוך 14 יום האם היא עומדת על טענותיה המשפטיות הפורמליות ואינה מוסרת מידע, או שהמשיבה תגיש תצהיר מאושר על ידי קונסול ישראל בלוס אנג'לס, שבו יש התייחסות לשאלות העובדתיות שהעלתה עו"ד פורת, הן לגבי המצב הבריאותי בעבר ובהווה, והן לגבי ההכנסות בעבר ובהווה, ולצורך כך עליה לצרף את המסמכים הרלבנטיים. והכוונה למסמך רשמי שהוגש לרשויות המס בארה"ב, שכן חזקה על מי שגר בארה"ב שלא יגיש מסמכים כוזבים לארה"ב.

עו"ד תאנה תודיע לבית המשפט תוך 14 יום באיזה דרך בחרה, וכן תתייחס בתשובתה לנתון העובדתי הבא, דהיינו: האם בכוונת האם להגיע לישראל בחודשים הקרובים כדי לראות את בנה החייל. לפי תשובתה אחליט אם לתת החלטה או פסק דין על פי החומר הכתוב או שאקבע דיון נוסף ואשמע את שני הצדדים, או שאקבע דיון במועד שבו המשיבה תימצא בארץ לצורך ביקור של בנה החייל".

96. לאחר מכן ניתנה החלטה לפיה הצדדים יפעלו על פי הצהרותיהם כאשר הצעתי לב"כ הצדדים להיפגש ולהגיע לפתרון מוסכם בתוך 15 ימים.

97. מאז הוגשו לבית המשפט מסמכים רבים כולל תגובות ותגובות שכנגד, ואביא את הדברים בתמצית להלן.

98. ביום 29.5.17 ביקשה ב"כ המשיבה, עו"ד תאנה אקרמן, כי המערער יענה בתצהיר בצירוף מסמכים על שאלות בדבר פנייה לסיוע המשפטי וקבלת סיוע משפטי. ביום 30.5.17 ביקשתי את תגובת הצד שכנגד.

99. ביום 29.5.17 הגיש המערער בקשה כמעט זהה ובכיוון ההפוך ובה ביקש כי המשיבה תמסור מידע על השירותים המשפטיים חנם שקיבלה מאת הלשכה לסיוע משפטי בעניין מזונות אישה. ביום 30.5.17 ביקשתי את תגובת המשיבה. המשיבה הגישה תגובה ואליה צירפה תעודת עובד ציבור של עו"ד יעל שמחי המועסקת במשרד המשפטים, ממונה ארצית על אכיפת הסכמי מזונות ארה"ב-ישראל במסגרת הנהלת הסיוע המשפטי. היא צירפה את מזכר ההבנות בין ישראל וארה"ב. היא הסבירה כי מארח שהרשות המרכזית בארה"ב שלחה לאכיפה פסק מזונות אישה וילדים, זכאית הייתה המשיבה לייצוג משפטי, והוסיפה כי "עקרון ההדדיות מחייב את מדינת ישראל להעניק שירות לאזרחים אמריקאים בדומה לשירות שניתן לאזרחים הישראליים שתיקיהם מתנהלים בארה"ב". כמו כן ציינה ב"כ המשיבה כי מידע זה כבר נמסר למבקש והוא יודע על כך.

100. המבקש עצמו הגיב על בקשת המשיבה להורות לו על מסירת מידע וסיפר כי מאז יולי 2015 ביקש שירותים משפטיים מלשכת הסיוע המשפטי ואף צירף חומר רב בעניין זה, כולל תשובת הלשכה כי סיוע משפטי אינו נותן סיוע להליכי ערעור במדינות חוץ. מצד שני לדבריו עו"ד יעל שמחי חרגה מסמכותה בכך שאישרה למשיבה ייצוג חנם בהליך זה.

101. נושא נוסף בין הצדדים עסק בהליכי צד ג' מימוש עיקול של כספי פקדון. לא ראיתי צורך להביא התכתבות זו במלואה שכן מדובר בעניין צדדי שאינו חיובי לפסק דין זה. בכל מקרה, לאחר שיינתן פסק הדין, רשאים הצדדים לפנות להוצל"פ בעניין מימוש העיקול.

102. בעקבות החלטתי בתום הדיון מיום 28.5.17 (צוטטה לעיל בפסקה 95) הודיעה עו"ד תאנה אקרמן ביום 6.6.17 כי אין מקום לדון בטענות המערער לעניין הגוף או המהות של פסק הדין שניתן על ידי הרשות המוסמכת במדינת קליפורניה מאחר ופסק דין זה נאכף ביום 15.6.15.

103. ככל שמדובר בהכנסות המשיבה, כותבת עו"ד אקרמן בהודעתה הנ"ל כי "המידע המלא בעניין הכנסות המשיבה הוגש לבית המשפט המוסמך בקליפורניה. מי שלא הגיש את המידע בעניינו היה דווקא המערער. ולכן בית המשפט בקליפורניה אף ציין כי איננו אמין וכי לא נתן הסבר מספק להוצאותיו, כאשר לטענתו אין לו הכנסות". לכן מבוקש לדחות את הבר"ע ולחייבו בהוצאות משפט ובשכר טרחת עורך דין.

104. על כך הגיב המבקש, ביום 7.6.17, כי המשיבה לא הגישה את המסמכים המבוקשים בעניין נכותה ואי כשירות עבודתה, ולכן יש בכך ראייה למעשה המרמה הנטען על ידו. לדברי המבקש, בית המשפט מוסמך להורות את המצאת מסמכים ואף להורות על ביטול מזונות האישה אם מדובר במעשה תרמית. לכן הוא מבקש לחייב את המשיבה לקיים את החלטת בית המשפט; ולחלופין, אם היא מסרבת לקיים את ההחלטה, להורות על ביטול תשלום המזונות לאלתר.

105. ב"כ המשיבה הגישה לבית משפט זה ביום 7.7.17 "הודעת עדכון בנוגע לרכוש המערער". להודעה צירפה פסק דין של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופטת מרים ליפשיץ-פריבס), מיום ט בתמוז תשע"ז (3.7.17), בה"פ 5081-02-16 [פורסם בנבו], בהליך שנקטה אשתו החדשה של המבקש נגד המשיבה ונגד בעלה המבקש. כאשר העתירה היא למתן פסק דין הצהרתי על בעלות של המבקשת על נכסים, מיטלטלין וזכויות בעסקה של המבקשת בחשבון הבנק שלה, ללא כל זכות למשיב פורמלי (המבקש שלפניי) בן הזוג שלה והגרשו של המשיבה.

106. מטרת ההליך הוא זה: המשיב הפורמלי, בעלה של המבקשת (המבקש בהליך שלפניי) הינו חייב בתיק הוצל"פ בגין חובותיו למשיבה שלפניי מכוח פסק הדין בקליפורניה שביט המשפט לענייני משפחה אכף אותו כפסק חוץ. לטענת המבקשת בבית משפט השלום, "אין בידי המשיבה לגבות את החוב בתיק ההוצל"פ מנכסים וממיטלטלין שבבעלותה הבלעדית שהם פרי עמלה בלבד" (פסקה 2 סיפא לפסק הדין).

107. בפסק הדין שניתן, יש ניתוח של הראיות שהוגשו לבית משפט שלום, וכן התייחסות למצב המשפטי. בית משפט השלום התייחס להסכם הממון בין המבקש ואשתו החדשה (המבקשת בהליך הנ"ל בבית משפט השלום) וקבע כי לא די בהסכם הממון ובפסק הדין שאישר אותם, אלא יש צורך להוכיח את מקורות המימון של הרכוש והבית שעל פי הסכם הממון הוא רכושה שלה. על פי ניתוח מסמכי הבנק בחלקם והעדר מסמכים נוספים שהיו בשליטתם ובידיעתם של הצדדים, אי הבאת רואה החשבון להעיד, ואי הצגת דוחות מס הכנסה, נקבע כי המבקשת לא הרימה את הנטל להוכיח את בעלותה ברכוש המובא בתובענה; בית המשפט לא השתכנע מעדותה ומראיותיה כי עמדו לה מקורות מימון עצמיים לאותה רכישה, ולכן מתווספת שאלת תום הלב בהגשת

התובענה, ולעניין זה נקבעו הדברים הבאים (שהם רלבנטיים למשפט שלפניי): "הסכם הממון נערך מספר שנים לאחר נישואיה לחייב, ובסמוך לניהול ההליכים על ידי המשיבה לגביית המזונות ממנו. הסכם הממון הובא לאישור של בית המשפט לענייני משפחה רק ביום 15.7.15, דהיינו: חודש לאחר המועד בו פסק הדין לאכיפת פסק חוץ לעניין המזונות שניתן ביום 15.6.15" (סעיף 23 לפסק הדין).

108. לא למותר להזכיר בהקשר זה כי החוזים והמסמכים הרלבנטיים בקשר לרכישת הדירה שבה גרים המשיב, אשתו החדשה וילדתם המשותפת רשומים על שם המבקשת והמשיב בחלקים שווים, וכי המסמכים של מימון הרכישה והלוואה מבנק למשכנתאות אף הם רשומים על שם שניהם (פסקה 11 לפסק הדין), וכי הנספח להסכם הממון משנת 2014 קובע הפרדה רכושית כולל הבית, כך שהוא יהיה בעלותה המלאה של המבקשת וללא זכות של בעלה (המבקש בפניי), כאמור בפסקה 12 לפסק הדין. כאמור, בית משפט השלום לא קיבל את ההסבר ואת הסכם הממון וקבע כי הדירה הינה רכוש משותף של המבקשת ובעלה המשיב, כאשר פועל יוצא מכך הוא כי המשיבה שלפניי תוכל להמשיך הליכי הוצ'י"פ לגביית חוב המזונות ממחצית הדירה האמורה, המשקפת את חלקו של המבקש בדירה.

109. התוצאה הייתה כי התביעה נדחתה לגבי בעלות המבקשת במלוא הזכויות, במיטלטלין ובבית, והן רכוש משותף שלה ושל המשיב. ניתן סעד הצהרתי לגבי כספים שהיו בחשבונות בנק של שתי חברות בבעלותה וציווד השייך להן וכן בעלות בלעדית שלה בחשבונות בנק הרשומים על שמה וברכב יונדאי.

110. מטרת הבאת פסק דין זה לפניי, כפי שקבע ב"כ המשיבה, הוא זה: פסק הדין של בית משפט השלום וקביעתו בעניין חוסר תום הלב של אשת המערער, פסק דין אשר ניתן לאחר דיון הוכחות וחקירת הצדדים, והתרשמות בית המשפט מהצדדים, מעידה כאלף עדים על אופיים של המערער ושל אשתו השנייה ועל ניסיונם לסכל כל אפשרות לגביית פסק הדין למזונות אשר נאכף כדין במדינת ישראל.

111. בהחלטתי מיום 7.7.17 איפשרתי למערער להגיב עד ליום 13.7.17 ולמשיבה, להגיב על התגובה עד ליום 18.7.17.

112. המשיב בתגובתו קובל על פסק הדין של בית משפט השלום שניתן. הוא אף צירף את כתב הערעור שהוגש על ידי רעייתו לבית משפט זה (ע"א 23652-07-17) [פורסם בנבו].

113. מטבע הדברים, ועל פי עקרון כיבוד הערכאות (שלא לומר כי יתכן וערעור זה יישמע לפניי, הכל לפי חלוקת תיקי הערעורים על ידי המזכירות), לא ראיתי מקום להביא בפסק דין זה את נימוקי המבקשת (שבעלה, המבקש, תומך בהם), בערעור שהוגש על פסק הדין

שבו לא התקבלה בקשת אשתו הנוכחית, בנקודות המרכזיות הרלבנטיות לעניין תביעתה, שנודעה, כאמור, למנוע מהמשיבה שלפניי את מימוש מחצית הדירה הרשומה ע"ש בני הזוג, לצורך אכיפת חוב המזונות המגיע למשיבה על פי פסק דין בקליפורניה ואשר נמצא בהליכי מימוש בפני ההוצל"פ.

114. המבקש הגיש הודעת עדכון ביום 17.7.17 שבה מתייחס להחלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 11.7.17 בבקשה לפריסת חוב, שבה נקבע כי תעוכב ההחלטה בבקשה לפריסת החוב וכל האמור במזונות האישה עד למתן החלטה בערעור זה; פריסת חוב מזונות הילד (אשר כיום הינו חייל) לחמש שנים, ב-60 תשלומים רצופים שווים שהם כ-1,700 ₪ בחודש. לדברי המערער, מאחר שאין לו עבודה, הוא יאלץ ללוות כספים מרעייתו כדי לבצע את התשלומים.

115. בהודעת העדכון האמור, חוזר המבקש על טענתו כי המשיבה ממשיכה להסתיר את מצבה הרפואי ואת הנטען לנכות ולאי כשירות בעבודה ולכן לדבריו בית משפט זה מוסמך לבטל את מזונות האישה השוטפים רטרואקטיבית ואשר ניתנו על בסיס מרמה (סעיף 13 להודעת העדכון).

116. הוריתי ביום 17.7.17 לב"כ המשיבה להגיב.

117. בכתב תגובתה להודעת העדכון, מאשרת עו"ד אקרמן את החלטת בית משפט קמא לעניין פריסת חוב מזונות הקטין, ועל כך אין לה מה להגיב.

118. ככל שמדובר בבקשה לשינוי סכום המזונות וטענת המרמה ומצבה הרפואי של המשיבה – עמדת עו"ד אקרמן היא כי למערער הייתה זכות להגיש בקשה לשינוי סכום המזונות לפני הערכאות השיפוטיות בארה"ב. כך עשה, ובית המשפט בארה"ב דחה את בקשתו ואת טענותיו כי המשיבה אינה חולה. היא מפנה לעמ' 12-13 לפרו' בבית משפט בארה"ב בהליך משנת 2016.

119. עו"ד אקרמן עונה לדברי המבקש כי יאלץ לפנות לרעייתו ולבקש הלוואה כדי לעמוד בפריסת חוב המזונות בסך 1,700 ₪ בחודש, באומרה כי היא מקווה שסוף סוף ישלם את החוב, ובכל מקרה היא חוזרת על מסקנת בית משפט השלום (כב' השופטת ליפשיץ-פירבס) לפיה המערער ביצע הברחת רכוש לאשתו הנוכחית וכי מחצית הבית שייך לו והוא יכול וצריך לממש את רכושו לשם מימון דמי המזונות עליהם התחייב.

120. בטרם אעבור לחלק הדיון, אקדיש פרק לניתוח ההליכים בבית המשפט בקליפורניה בשנת 2015, כאשר בפניי נמצא פסק הדין באנגלית ותרגום לעברית של הפרוטוקול, כפי שהוגש על ידי ב"כ המשיבה (המבקש), השולט בעברית ובאנגלית, לא עירער על התרגום

האמור, ולא המציא תרגום אחר, פרט לטענתו הכללית כי מספר העמודים בעברית נמוך ממספר העמודים באנגלית).

ההליכים בבית המשפט בקליפורניה בשנת 2016

121. פרטים על ההליכים הללו נמסרו על ידי ב"כ המשיבה, כאשר פסק הדין באנגלית צורף לכתב התשובה בפניי והפרוטוקול מתורגם לעברית, צורף במסגרת "הודעה על הגשת פרוטוקול וכן פסק דין מבית המשפט בקליפורניה".

122. המבקש קבל על התרגום של הפרוטוקול בעברית אך לא הגיש את הפרוטוקול באנגלית ועל כן בפניי מונחים רק שני מסמכים אלה.

123. לא הוגשו בפניי התביעה או הבקשה של המבקש בפתיחת ההליכים הללו ותשובת המשיבה, אם כי ניתן ללמוד עליהם מן הפרוטוקול.

124. כעולה מן הפרוטוקול ומפסק הדין, ההליך התנהל ביום 14.1.16 בבית המשפט בקליפורניה במחוז לוס אנג'לס, כאשר המבקש הוא התובע שם, והוא יוצג על ידי עו"ד יעל כנר, המשיבה יוצגה על ידי עו"ד דניאל צ'רון, והדיון התנהל לפני השופט ברוס יוואסקי.

125. פסק הדין ניתן ונחתם ביום 5.2.16.

126. כעולה מעמ' 4 של הפרוטוקול המתורגם לעברית "זוהי בקשתו של המבקש/האב, ... [פלוני], לשינוי מזונות ילדים, מזונות אישה וקביעת סכום פיגורים". בית המשפט בחלק הראשון של הדיון, מנהל דו שיח עם עו"ד יעל כנר, ב"כ המבקש, ומציג עמדה לפיה יש חובה לתשלום המזונות מכוח צווים ופסקי הדין ואין צורך להיזקק להסכמי הגירושין שקדמו לכך (עמ' 4-5), הוא מתייחס לתאונת דרכים שעברה האם (המשיבה).

127. כאשר העלה ב"כ המבקש, עו"ד כנר את הטענה כי יש להפסיק את תשלום המזונות עקב העובדה כי מרשה עבר לגור בישראל ב-2012, בית המשפט דוחה טענה זו ואומר כי הצו גובר ויש לשלם מזונות על פי פסק הדין האחרון (עמ' 7).

128. בהתייחסו לבקשה להפחית או לשנות את המזונות, מצוטט השופט כמי שאמר לב"כ המבקש את הדברים הבאים: "מדוע אני צריך לעשות שינויים כלשהם עבור מישהו שסכום הפיגורים שהוא חייב הוא כ"כ גבוה, בהינתן שנראה שהוא עשה מעט מאוד בשביל או לבוא לבית המשפט ולבקש שינוי במשך השנים והוא ממש לא שילם הרבה?" (תחתית עמ' 7 לפרוטוקול בעברית). ובהמשך, בתגובה לדברי ב"כ המבקש, חוזר

בית המשפט על עמדתו ואומר: "למה שבית המשפט ילך לקראתו בכלל?" (עמ' 8 שורה 4 לפרוטוקול).

129. החלק השני של הדיון התמקד בענייני המשיבה. בית המשפט מבהיר שהוא לא שוקל להפחית את סכום המזונות על סמך הסכם הגירושין או התיקון להסכם הגירושין שכן החלטות בית המשפט כבר גברו על כל אלה (עמ' 10 שורה 9-10).

130. בתגובה לטענת המבקש שהוא כלשונו, "אני לא יכול להשתכר אפילו פני אחד" (שורה אחרונה בעמ' 10), אומר ב"כ המשיבה כי הוא הרוויח בעבר למעלה מ-10,000 דולר בחודש, והוסיף: "ברגע שהם נפרדו, ברגע שהיו גירושין, יש לנו את הטריק המלוכלך הטיפוסי מארגז הכלים של הליך הגירושין, פתאום העסקים שלו מתמוטטים, ועכשיו הוא לא מסוגל להרוויח כסף בכלל. יש עם זה בעיית אמינות ענקית. מר... [פלוני] לא הראה שום סימן שהוא אפילו מנסה למצוא עבודה... אין כל ראיות לכך שהוא עשה ניסיון כלשהו להשתכר כל סכום שהוא, וזה מוביל לאחת משתי מסקנות: או שיש לו מקור הכנסה עצמאי שאינו תלוי בעבודה, והוא לא מדבר עליו; או, וזה מה שמניחים – וזו רק הנחה – אבל על סמך העובדה שלחברה הזאת שאמורה להיות בבעלות מלאה של האישה הנדיבה והנפלאה הזאת, האישה השנייה, שמגלה הבנה רבה לבעל שרק יושב על ספה כל היום, ולא עושה כלום, שהאישה הזאת שפותחת עסק – היא ישראלית אבל לעסק יש בסיס בוודלנדהיס, שם... [פלוני] גר פעם – יש מספר פקס שבמקרה הוא אותו מספר פקס שיש ל... [פלוני], והיא נקראת ממש "...", שזה אותו השם שהיה לעסקים הקודמים שלו, ואנחנו אמורים להאמין שלעסק הזה אין שום קשר ל... [פלוני]. אני טוען שיש בעיית אמינות ענקית" (עמ' 11 לפרוטוקול).

131. בית המשפט מציין כי שינוי מזונות האישה שנעשה לאחר פסק הדין, מצריך ניתוח של בית משפט של כל אחד מן האלמנטים שבסעיף 4320 לחוק המשפחה, ומציין כי לא קיבל ניתוח כזה ממי מבין הצדדים, כאשר המשיבה טוענת שדבר לא צריך להשתנות, ובית המשפט מציין כי הוא סבור שהנטל על המבקש לעשות כן (עמ' 11-12).

132. ב"כ המשיבה דן במצבה הרפואי הקשה של האישה ותאונת הדרכים שהיא עברה. הוא מציין כי היא מועמדת לניתוח ומפחדת ללכת לניתוח, וקשה לה ללכת לניתוח בגלל הצורך בטיפול בכאב מתמיד וחולשה תמידית (עמ' 12 לפרוטוקול).

133. כמו כן מציין ב"כ המשיבה כי מרשתו תומכת בבן שלומד רפואה וכדי לשמור על רמת הציונים הגבוהה שלו הוא גר עם אימו ונתמך על ידי אימו (עמ' 12).

134. המשיבה נחקרה בבית המשפט (עמ' 13).

135. ב"כ המבקש טוענת שמרשה שילם מזונות לאורך מספר שנים, שש או שבע שנים, ויש להתחשב בכך גם אם נוצר פיגור בחוב המזונות (עמ' 14-15).
136. פסק הדין וההחלטה הוקראו בפרוטוקול מעמ' 15 ואילך, אך מה שמחייב, כמובן, הוא הנוסח המלא שנחתם ביום 5.2.16, ואותו אפרט בפסקאות הבאות.
137. בית המשפט מתאר את הסכמי הגירושין ואת ההחלטות שניתנו בעבר, ומדגיש כי הוא דוחה את טענות המבקש לפיהן חובת המזונות מפסיקה ביום 31.12.12, אלא היא נמשכת ואינה תלויה גם במעבר המבקש לישראל. בית המשפט גם קובע כי פיגורי המזונות נכון ליום 22.12.15 הוא 84,888.54 דולר למזונות אישה (כולל ריבית בסך 14,201.16 דולר וכן מזונות הילד בסך 20,187.38 דולר, וכן חוב מזונות בת זוג בסך 50,500 דולר) (סעיפים 4-6 לפסק הדין).
138. בסעיף 7 לפסק הדין בית המשפט, לאחר ששקל את טענות המבקש להפחתת המזונות של בת הזוג, הוא דוחה את טענותיו ומורה למבקש להמשיך בתשלום המזונות של 1,000 דולר עד לאחד ממועדים אלה: מוות של אחד הצדדים, נישואין מחדש של המשיבה, או צו נוסף של בית המשפט. בית המשפט מסביר כי בדחותו את בקשת המבקש להפחתת המזונות הוא מביא בחשבון את הכנסת המשיבה בסך 5,500 דולר בחודש. בית המשפט מציין כי אינו יכול לקובע כל ממצא עובדתי ביחס להכנסתו החודשית הממוצעת של המבקש, אך דוחה את טענת המבקש כאילו הכנסתו היא אפס ואומר כי טענה זו אינה אמינה.
139. בסעיף 9 להחלטה מובאים מספר נימוקים לדחיית טענת המבקש להפחית או לבטל את המזונות של בת הזוג, וזאת בהתבסס על הממצאים הבאים: חוב מצטבר של למעלה מ-84,888.54 דולר; היעדר אמינות של המבקש ביחס להכנסותיו (ראיתי לנכון להביא את הדברים במלואם באנגלית " **Petitioner's lack of credibility as to his income** "; הצהרת המבקש לפיה הוצאותיו החודשיות הן 3,600 דולר, מבלי אינדיקציה שהוצאות אלה משולמות על ידי אחרים; המבקש רכש מקום מגורים בישראל; המבקש לא הצליח לעמוד בנטל הראיה להוכחת האלמנטים היסודות הנדרשים בסעיף 4320 לקוד המשפחה; למשיבה יש צורך נמשך בסיפוק צרכיה בגלל מצבה הרפואי ואחריותה לתמיכה בבנה הקטין כמו גם בשני ילדיה הגדולים.

דיון

הנתונים המשפטיים ההכרחיים לצורך הכרעה בבר"ע

140. הארכתני בהבאת הנתונים העובדתיים והמשפטיים כולל ציטוטים מהחלטות ופסקי דין שניתנו בישראל ובארה"ב, ועתה, לקראת הניתוח המשפטי, מן הראוי להציג את תמצית אותם נתונים, אשר ישמשו מצע לדיון המשפטי.

מאחר ואין מחלוקת כי לעניין חובת המזונות לבן תמה תקופת התשלום, שכן הבן הינו בגיר (ואף נמסר לי כי הוא משרת בצה"ל), וכל שנותר הוא תשלום העבר ובעניין זה כבר ניתנה החלטה על ידי בית המשפט לענייני משפחה ביום 11.7.17 (פסקה 114 לעיל), וב"כ המשיבה אישרה את הדבר ולא היה לה מה להגיב (פסקה 117 לעיל) – אין צורך לדון יותר בעניין מזונות הקטין במסגרת בר"ע זו.

141. לפיכך, הבר"ע תוקדש לשאלת מזונות המשיבה.

142. נקודת המוצא לעניין מזונות המשיבה היא כי הסכום של 1,000 דולר לחודש נקבע בפסק דין של בית המשפט בארה"ב ביום 5.10.15, כאשר ההחלטה אושרה ונושאת תאריך 9.2.12 (ראה פסקאות 26-27 לעיל).

143. פסק דין אמריקאי זה נאכף בישראל כפסק חוץ ככל האמור תשלום מזונות האישה, וזאת על פי פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה (ראה פסקה 28 לעיל); נימוקי פסק הדין מובאים בפסקאות 29-32 לעיל).

144. בית המשפט בארה"ב דחה ביום 5.2.16, לאחר דיון שהתקיים ביום 14.1.16 (הובאו במפורט קטעים מן הפרוטוקול בפסקאות 126-135 לעיל), את בקשת המבקש לשינוי מזונות האישה, וקבע כי התשלום של 1,000 דולר לחודש יישאר בעינו, כאשר לעניין זה נקבעו ממצאים ביחס לשני "ראשי" הטיעון של המבקש לעניין הפחתת המזונות או ביטולם: מחד גיסא, להיעדר אמינות המבקש לעניין הכנסתו, ומאידך גיסא, קביעת ממצאים לעניין הצורך של המשיבה במזונות לסיפוק צרכיה בשל מצבה הרפואי ואחריותה לתמיכה בשלושת ילדיה (ראה פסקאות 137-139 לעיל).

145. המבקש הגיש לבית המשפט למשפחה בקשה להפחתת המזונות וצו תשלומים כאשר בית המשפט לענייני משפחה דחה על הסף את בקשתו להפחתת מזונות ואישר את חלק תביעתו לעניין צו תשלומים, כאשר ביחס לנושא האחרון אין בר"ע מצד כלשהו.

146. הנושא שיש להכריע בו הוא האם צדק בית המשפט לענייני משפחה בירושלים, בכך שקבע כי הסמכות לדון בבקשה של המבקש להפחתת מזונות, שנקבעו, כאמור, בפסק הדין בארה"ב (פסק דין שבית המשפט לענייני משפחה אכף אותו כפסק חוץ), נתונה לבית המשפט בארה"ב, כפי שנקבע בהחלטה נשוא הבר"ע, ועל כן, הורה על דחייתה של התביעה על הסף, או שצודק המערער/המבקש בכך שמאחר ופסק המזונות נאכף

בישראל, דינו כפסק דין ישראלי, והסמכות להפחתת המזונות נתונה לבית המשפט לענייני משפחה בישראל?

147. לצורך כך יש לנתח את משמעות אכיפת פסק החוץ, ככל שמדובר במזונות.

148. לאחר מכן יש לבדוק האם יש סמכות לתקנו או לשנותו, בהליך שיש להגישו בישראל או בארה"ב.

149. אם אחת מהחלופות האפשריות היא הגשת הליך להפחתת מזונות בישראל, האם לפי כללי "הפורום הנאות", ראוי כי הליך זה ייערך לפני בתי המשפט בישראל או לפני בתי המשפט בארה"ב?

150. מעבר לכל אלה יש לדון בשאלה האם ההליך שנקט המבקש בארה"ב בשנת 2016 מהווה "מיצוי הליכים", ואין סמכות יותר לבית המשפט בישראל; או שמא די בכך שהמבקש פנה פעם אחת לבית המשפט בארה"ב כדי לכבול את ידיו כי מכאן ואילך עליו לפנות לבתי המשפט בארה"ב; או אולי, אין קשר בין ההליך שנקט בשנת 2016 על ידי המבקש בארה"ב, ועדיין נתונה הסמכות לבית המשפט בישראל?

151. לאחר שמיפיתי את השאלות המשפטיות, ניתן, עתה, לנתח כל אחת מהן.

אכיפת פסק חוץ למזונות

152. אין חולק כי ההליכים בארה"ב החל מהסכם הגירושין הראשון בשנת 2005 (ראה פסקה 20 לעיל), ולאורך כל ההליכים בארה"ב, נידונו כפסקי דין למזונות, הן מזונות הילדים הקטינים והן מזונות אישה לאחר הגירושין (ראה גם הסיכום המרוכז בפסקאות 142-144 לעיל).

153. החלטת אכיפת המזונות שניתנה על ידי בית משפט קמא עוד בשנת 2015 (ראה פסקאות 28-31 לעיל), היא חלוטה, ועל כן, אין צורך להאריך בדבר.

154. לענייננו, די בכך שאומר כי על פי הפסיקה והספרות המשפטית בסוגיה זו, המצב המשפטי הינו כי מדובר בחוב מזונות שהוא הטלת חיוב על אדם לשלם סכום כסף ועל כן זו תביעה מסוג גברא (in personam); ראה: [סיליה וסרשטיין פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#) (המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי ומיכאל סאקר, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, ונבו, תשע"ד-2013), כרך א, עמ' 914 (להלן: [פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#)).

155. סוגיית המזונות מוסדרת במשפט הישראלי בחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), התשי"ט-1959 (להלן: חוק המזונות), שבו מוקדש סעיף 17 למשפט הבינלאומי הפרטי; וראה על כך בספרה של פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 926, 927.
156. מזונות בין בני זוג כוללים לא רק מזונות בזמן הנישואין אלא גם מזונות לאחר נישואין, "שכן בשיטות מסוימות בני זוג חייבים לזון זה את זה במידה מסוימת גם לאחר הגירושין" (פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 928, הערה 66 סיפא).
157. "פסק המזונות הוא פסק גברא, על כן יחולו עליו הכללים הרגילים החלים על אכיפתם והכרה בפסקי גברא" (פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 952). בדונה במסלול הקליטה של פסק מזונות בישראל, אומרת פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, בעמ' 953, את הדברים הבאים:
- "פסקי מזונות אינם יכולים להיאכף בישראל אלא באמצעות החוק, לפחות כשמדובר בפסקי מזונות המטילים חובה לשלם מזונות בעתיד. שכן התביעה על יסוד הפסק שנקלטה מהמשפט המקובל דורשת שפסק דין יהיה מעשה בית דין, ועל פי רוב פסק מזונות לעתיד אינו סופי. לעומת זאת החוק דורש רק שהפסק יהיה אחרי ערעור, ועל כן הוא אינו חוסם את האפשרות לאכוף פסקי מזונות עתידיים".
158. משמעות אכיפתו של פסק זר בהליך שיפוטי מלא, הוגדר על ידי פרופ' פסברג כ"אכיפה סטטוטורית", בהסבירה את הדברים הבאים (פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 490): "מנגנון הקליטה המרכזי בישראל מיועד לאכיפתו של פסק זר – קרי הכנתו להוצאה לפועל – והוא מעוגן בחוק אכיפת פסקי-חוץ, התשי"ח-1958".
159. מכאן נובע, כי לאחר שבית המשפט לענייני משפחה קבע ביום 15.6.15: "אני נעתר לתביעה שלפניי ומורה על אכיפתו של פסק החוץ שיצא תחת ידי בית המשפט בקליפורניה ביום 2.9.12 בכל האמור בתשלום מזונות אישה" (צוטט לעיל בפסקה 28 סיפא), פסק הדין האמריקאי ניתן לאכיפה בהוצאה לפועל בישראל.
160. ואכן, בית המשפט לענייני משפחה דן בפריסת חוב מזונות הילד וקבע כי לעניין פריסת חוב מזונות האישה תינתן החלטה נפרדת לאחר פסק הדין בתיק זה (החלטה מיום 11.7.17; ראה: פסקה 114 לעיל).

הסמכות לתקן או לשנות את פסק החוץ למזונות

161. בהליך אכיפת פסק חוץ גברא לתשלום סכום כסף חד פעמי, מסתיים תפקידו של בית המשפט בישראל באכיפת פסק החוץ, ומכאן ואילך מי שמטפל באכיפתו, הוא מנגנון ההוצאה לפועל, שכן מדובר בפסק דין לתשלום כסף שהוא חלוט וסופי (אחד התנאים לאכיפה הוא היותו של פסק הדין חלוט, ובר ביצוע במדינה בה ניתן, כאמור [בסעיף 3\(2\)](#) ו-[3\(4\)](#) לחוק האכיפה הנ"ל).

162. לא כן המצב ביחס לפסק מזונות, כפי שמסבירה פרופ' [פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#), בעמ' 956.

"בניגוד לרוב פסקי הגברא, המטילים חיוב לתשלום חד-פעמי, פסק מזונות אופייני מטיל חיוב לשלם סכום כסף מדי חודש בחודשו. הוא שונה מרוב פסקי הגברא אף משום שההכרעה בדבר הסכום העתי שיש לשלם אינה מהווה מעשה בית דין אלא נתונה לשינוי בשל שינוי בנסיבות – בין בנסיבותיו של הזכאי למזונות ובין בנסיבותיו של החייב במזונות. כשחיוב במזונות הוטל בפסק זר, שינויים כאלה, העשויים להצדיק את שינוי החיוב, מעוררים קשיים באיזו מידה אפשר לדון בשינוי החיוב בישראל? כיצד קיומו של הפסק הזר משפיע על מסגרת הדיון? ובאיזו מידה משפיע קיומו של הפסק הזר על הדין שיחול בתביעה כזו?"

163. אין חולק כי בפעם הראשונה שביקש המערער לשנות את הפסק הזר, היה בארה"ב ובקשתו זו נענתה בכך שהמזונות הופחתו לאפס (ראה: ההליך מיום 9.5.11 (פסקה 25 לעיל)).

164. ההליך השני לשינוי פסק המזונות היה אף הוא בארה"ב, והפעם ביוזמת המשיבה, ותוצאתו הייתה בהחלטה מיום 5.10.11 שאושרה ביום 9.2.12, שהורתה על החזרת גובה המזונות על כנו כאשר אותנו מעניין תשלום המזונות למשיבה בסך 1,000 דולר לחודש (ראה: פסקאות 26-27 לעיל).

165. אני ער לכך כמובן כי הליכים אלה היו לפני אכיפת הפסק בישראל בשנת 2015.

166. השאלה הניצבת לפני עתה היא מי מוסמך להידרש לשאלת שינוי פסק המזונות הזר, כאשר היוזם הוא המערער: האם בית המשפט בארה"ב, או בית המשפט בישראל.

167. בפסיקה הישראלית יש פסק דין אחד העוסק בנושא קרוב ([ע"א 555/84 חיים פוקס נ' עדנה מנצ'יק פ"ד לט\(3\) 386 \(1985\)](#); להלן: פרשת [פוקס](#)). המערער רואה בו בסיס לסמכות בית משפט בישראל אך עיון מדוקדק בפסק הדין מגלה כי הוא עסק בנושא אחר שאינו זהה לנתונים שבפניי. בפרשה הנ"ל ניתן פסק דין לגירושין ולמזונות בקנדה בשנת 1979, בסך של 450 דולר קנדיים לחודש. לאחר שהצדדים עלו לישראל, בנפרד, נכרת

הסכם בין בני הזוג בשנת 1983, שבו נקבעו מזונות בשיעור נמוך יותר (175 דולר קנדי). בית המשפט המחוזי אישר את פסק החוץ הקנדי, אך בית המשפט העליון קבע כי לא ניתן לדון בנפרד באכיפת פסק הדין הקנדי בהתעלם מן ההסכם המאוחר יותר ואף הביא מספר דוגמאות בהן כאשר חל שינוי נסיבות בדרך של הסכם או פסק דין חדש, לא ניתן לאכוף את פסק החוץ המקורי (עמ' 389). בית המשפט העליון (מפי כ' השופט דב לוי, בהסכמת הנשיא כב' השופט מאיר שמגר וכב' השופט אליעזר גולדברג), קבע את הפרמטרים הבאים למידת ההתחשבות בנתונים חדשים בעת אכיפת הפסק הזר (עמ' 389-390):

"אמור איפוא, שבית המשפט בבואו לאכוף פסק חוץ אינו צמוד באופן נוקשה למציאות, כפי שהתקיימה במועד מתן פסק החוץ דווקא, אלא יכול הוא להתחשב בשינוי נסיבות בשל אירועים, שהתרחשו לאחר מתן פסק הדין, אך זאת רק ככל שהדבר נדרש לשם בחינת התנאים המוקדמים, הנדרשים על-פי החוק לשם אכיפת הפסק, ולא מעבר לכך.

לכן, למשל, אין מקום להתחשב ולתת משקל לאותם שינויים בנסיבות, שבא כוח המערער התייחס אליהם, כגון שינוי מקום המגורים, רמת ההשתכרות, צורכי המשיבים וכיוצא באלה שינויים, שיצדיקו נקיטת הליכים לשינוי הפסק לאחר שייאכף בישראל. מאידך גיסא, בית המשפט צריך להתחשב בשינויים אחרים בנסיבות, אם כאלה מתקיימים, כגון פרעון הסכום נושא החיוב על-פי פסק החוץ או ויתור על אותו חיוב או שינוי של החיוב וכיוצא באלה, שהם שינויים בתשתית העובדתית במידה כזו, שאין מתקיים עוד תנאי מתנאי היסוד לאכיפת פסק החוץ".

בפועל, בית המשפט העליון לא אכף את פסק הדין הקנדי וקיבל את הערעור והורה להחזיר התיק לבית המשפט המחוזי לאחד את הדיון בתביעה לאכיפת הפסק עם דיון בהסדרי ביקורים וקביעת שיעור מזונות לאור ההסכם החדש (שם, בעמ' 390, מול האות ד).

168. פרופ' פסברג מדגישה, כי בעת אכיפת פסק חוץ, "מסלול זה נתפס כמסלול שאך מצהיר על כוחו של הפסק הזר בישראל. על כן בית המשפט אינו מוסמך לשנות אותו בזמן אכיפתו" (פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 957). בהערת השוליים 169, המתייחסת לקטע האחרון, מביאה היא את פסק הדין בפרשת פוקס הנ"ל ואומרת כי פסק דין זה "הוא היחיד שדן באפשרות לשנות את פסק הדין הזר תוך כדי הליך האכיפה הסטטוטורי. בפרשה זו הובהר שאי אפשר להתחשב בשינוי נסיבות כגון שינוי במקום המגורים, רמת ההשתכרות או צורכי הזכאי למזונות. כל אלה הם שיקולים המצדיקים נקיטת הליך חדש לשינוי הפסק בישראל. בית המשפט היה מוכן להתחשב

בתנאים כמו ויתור או הסכם, וסירב לאכוף את הפסק לאחר שמצא כי הסכם בין הצדדים אכן היווה ויתור על החיוב שבפסק".

169. בהמשך ההערה הנ"ל מזכירה פרופ' פסברג מאמר שכתבה לפני שנים רבות ("על סופיות בפסקים זרים", משפטים, כרך יח (תשמ"ח-תשמ"ט), עמ' 34) שם היא מתייחסת לפסק דין פוקס הנ"ל ומשווה אותו לפסיקה קודמת ומצביעה על אי התאמה ביניהם, שם, בעמ' 66-68. על כל פנים, היא מתייחסת לאפשרות של שינוי לאחר הפסק ומדגישה: "ברור שהכוונה בדברים אלה איננה שניתן לשנות את פסק הדין לאחר שיוצא לפועל בישראל (כלומר שיוכנס שינוי במה שכתב הוצא לפועל, להבדיל ממה שעוד נשאר להוצאה לפועל בעתיד), אלא שבאכיפתו של פסק חוץ יש מידה רבה של הצהרה" (שם, בעמ' 68, הערה 94).

170. בהמשך המאמר, בעמ' 82-83, תחת הכותרת: "שינויו של פסק זר למזונות או לפיצוי עתי", היא כותבת את הדברים הבאים:

"על פסקי מזונות נאמר לא-פעם כי כדאי להזדרז ולהכריז על אכיפותם בישראל גם אם הם מקוימים למעשה, כדי שבעתיד, אם לא יקוימו ביום מן הימים, יהיה ניתן לתבוע את ביצועם, וכדי שניתן יהיה גם לתבוע שינויים, בנסיבות מתאימות. כן נאמר, שבכל עת ניתן לשנות פסק מזונות בארץ. ראינו שבמשפט הפנימי, שינוי כזה איננו פוגע במעשה-בית-דין או ברעיון הסופיות של פסק הדין; שהרי כוחו של בית-המשפט מוגבל לחיובים עתידיים. זאת גם הסיבה מדוע הסמכות כך לעשות אינה מיוחדת דווקא לבית-המשפט שהוציא את הפסק. במידה שפסק מזונות זר או פסק זר לפיצוי עתי המובא לדיון יצא ממדינה אשר גם בה מותר לבית-משפט אחר לשנותו בכל הקשור בחיובים עתידיים, אין לראות בכוחו המוצהר הזה של בית-המשפט הישראלי לשנותו פסול כלשהו, שהרי הוא אך מחליף את בית-המשפט האחר באותה המדינה".

171. ברוח דומה, כותבת פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 553-554: "פסק דין נשאר כפוף לדיון שייצרו. מאותה סיבה עצמה נפסק בכמה הזדמנויות כי שינויו של פסק מזונות זר בשל שינוי בנסיבות כפוף לדיון המדינה שבה ניתן הפסק". בהערה 227, בעמ' 554 מובאים שני פסקי דין של בית המשפט למשפחה בתל אביב שיישמו את דין מקום מתן פסק המזונות הזר, בהליך שהיה לפנייהם, לתיקונו או לשינויו; ראה: תמ"ש 17794/02 מ.ב.ר. נ' ג.ב.ר. (2008) [פורסם בבנו] מפי כב' השופטת חנה רוטשילד; תמ"ש 45419-05-10 פלוני נ' אלמונית (2012) [פורסם בבנו] מפי כב' השופט נפתלי שילה (עוד אשוב לפסק דין זה לעניין הפורום הנאות, בפסקה 205 להלן; ראוי להזכיר כי באותה

פרשה דן בית המשפט במאוחד בתובענה לאכוף פסק זר ובבקשה להפחתת מזונות, וזאת על פי הלכת פוקס הנ"ל; ראה פסקה 21 בפסק הדין הנ"ל).

172. נקודת המוצא ההתחלתית, והיא גם ההגיונית ביותר, המתיישבת עם כללי היסוד של המשפט הבינלאומי הפרטי, היא זו: הפסק הזר עוצב ונקבע בדין הזר, בפורום הזר. לפיכך, המקום הטבעי, הנכון והמתאים לשינויו או לתיקונו של פסק זר שעניינו מזונות, הוא באותו בית משפט שנתן את הפסק הזר ואשר מוסמך – אם אכן מוסמך לפי אותה שיטת משפט – לתקן או לשנות את פסק המזונות הזר. ראה לעניין זה הציטוטים של דברי פרופ' פסברג בפסקאות 170-171 והאסמכתאות המוזכרות בפסקה 171 סיפא.

173. במקרה כזה, אם וכאשר ההליך של שינוי הפסק הזר למזונות יצליח, וסכום המזונות ישונה (יוגדל או יופחת), כי אז רשאי הצד המבקש לאכוף את הפסק הזר בישראל, להגיש בקשה חדשה לאכיפת פסק חוץ של הפסק המתוקן.

174. תיזה זו ניתן להסביר ביישום "הפוך" של [סעיף 6א\(4\)](#) לחוק האכיפה שקובע כי אחד התנאים לאי הכרזת פסק חוץ כאכיף הוא כי "הפסק נוגד פסק דין אחר שניתן באותו עניין בין אותם בעלי הדין ושעודנו בר תוקף". מכאן ניתן להסיק כי כאשר פסק המזונות החדש שמיועד לבטל את הפסק המקורי ולבוא במקומו, ניתן לאכיפה בישראל, ואז הוא יהיה הפסק האכיף הרלבנטי (חוץ מהשימוש שניתן לעשות בפסק המקורי לצורך הוצאה לפועל של אותם סכומים שהחייב עדיין לא שילם).

175. אם הפסק הזר החדש יקבע כי אין יותר חיוב במזונות, התוצאה תהיה שהפסק הזר המקורי שנאכף בישראל "יופקע", בכך שלא ניתן יהיה יותר ליישמו, פרט להוצאה לפועל של חיובי מזונות שטרם שולמו עד יום הפסקת המזונות לפי פסק המזונות הזר החדש.

176. השאלה שעומדת בפניי היא האם בנוסף לסמכות בית משפט בארה"ב לדון בבקשת המערער להפחית או לבטל את פסק המזונות הזר יש גם סמכות כזו לבית משפט בישראל. כבר ראינו בקטע שצוטט לעיל ממאמרה של פרופ' פסברג, כי ניתן לעשות את הדברים (ראה פסקה 170 לעיל).

177. עתה, נתעמק קצת יותר בשאלה היורוספודנטית של סמכות בית משפט בישראל לתקן או לשנות פסק דין של בית משפט בארץ אחרת.

178. פרופ' פסברג מתייחסת למקרה שבו פסק כבר הליך אכיפה בישראל, ואז, "כאשר הליך האכיפה נתפס כהליך יוצר – לאחר אכיפתו של פסק מזונות זר – חיוב המזונות נתפס כחיוב מקומי חדש. מכאן ששינויו כפוף לדין הפורום על כללי ברירת הדין שבו,

ודי בפסק מזונות מקומי חדש כדי להפסיק את פועלו של החיוב המקורי, שאינו שונה לעניין זה מחיוב מזונות המעוגן בפסק דין ישראלי. אולם מסלול האכיפה היחיד הפתוח לפסקי מזונות זרים הוא מסלול האכיפה הסטטוטורי הנתפס כהליך מצהיר. הליך זה מותיר את הפסק הזר כפוף לדינו הזר לכל דבר ועניין. על כן לכאורה ככל שבית משפט ישראלי מוסמך לשנות פסק דין זר, עליו לעשות כן על פי הדין הזר" [\(פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, עמ' 957-958\)](#).

179. פרופ' פסברג מעוררת קשיים מושגיים ביחס לסיטואציה האמורה, בכותבה את הדברים הבאים (שם, בעמ' 958):

"ברם התפיסה ההצהרתית מקשה על ההנחה שבית משפט ישראלי מוסמך לשנות פסק דין זר ככזה. ככל שהליך האכיפה נתפס כהליך מצהיר, הוא מכריז על תוקפו של הפסק הזר ולא על תוקפו של החיוב הזר. אפשר להעלות על הדעת מצב שבו בית משפט ישראלי יבטל – או ישנה – חיוב זר לפי הדין שחל עליו. לעומת זאת, לא יכול להיות ספק שלבית משפט ישראלי אין סמכות או כוח לבטל פסק דין זר, ודומה כי אף אין לו סמכות או כוח לשנות אותו ככזה, גם אם הוא נוהג על פי הדין הזר. באשר הליך האכיפה קולט את הפסק הזר באופן הצהרתי, הוא קולט אותו באופן 'קפוא'. על כן דרך המלך לקטיעת כוחו של פסק זר שהוכרז בר-הוצאה-לפועל בישראל היא לבקש את ביטולו או שינויו במכורתו. אם בית המשפט הזר יבטל את הפסק מדעיקרא, הפסק החדש יבסס בקשה לבטל את החלטת האכיפה הישראלית; אם הוא יבטל או ישנה את החיוב במזונות רק באשר לעתיד, די באכיפתו של פסק הדין החדש כדי להפסיק את פועלו של הפסק הישן".

180. פרופ' פסברג ערה למצב שיכול וייווצר עקב חלופי הזמן שבין מתן פסק המזונות המקורי לבין הסיטואציה שבה אחד מהצדדים מבקש לתקן או לשנות את הפסק הזר, וזאת בתוך התייחסות לדין הזר ולכללי הפורום הזר שהוציא תחת ידו את פסק המזונות הזר. וכך היא כותבת [\(פסברג, משפט בין-לאומי פרטי, בעמ' 959\)](#):

"ייתכן שבית המשפט הזר כבר לא יהיה מוסמך לדון בעניין. אף ייתכן שהוא לא יהיה פורום נוח לדיון למי מהצדדים. בשני מצבים אלה קבלת העמדה ההצהרתית של הליך האכיפה והכרה במגבלות הטבעיות של בית משפט ישראלי באשר לפסק דין זר מביאות לכאורה לידי כך שאין אפשרות לגרום לשינויו או לביטולו של פסק מזונות זר שהוכרז אכיף בישראל. בשל אופיים הנמשך של פסקי מזונות והצורך לאפשר את שינויים בהתאם לנסיבות המשתנות, דומה כי תוצאה זו אינה רצויה. אפשר לתאר מצב שבו החייב והזכאי על פי הפסק עוברים שניהם למדינה אחרת

ומנתקים את קשריהם עם המדינה שבה ניתן הפסק. לא סביר לומר שפסק דין של בית המשפט במדינת ביתם החדש המסדיר את חיובי המזונות שביניהם לאור השינוי בנסיבותיהם לא יוכל לעולם להיקלט בישראל. אולם לכאורה כל עוד פסק הדין הראשון לא בוטל או שונה במכורתו, הוא עודנו בר תוקף, ולכן גם אם פסק הדין השני עומד בתנאי האכיפה הבסיסיים, אכיפתו צריכה להימנע בשל קיומו של הפסק הראשון".

181. המיוחד בפסק מזונות הוא שאין הוא יוצר "מעשה בית דין", וכל שינוי נסיבות (במשפט הישראלי מחייב הדבר הוכחה כי מדובר בשינוי נסיבות משמעותי), אפשרי ומתגבר על "מעשה בית דין", ולכך השלכות כאשר מדובר בפסק זר שנאכף בבתי המשפט בישראל על פי חוק האכיפה, כפי שמסבירה פרופ' פסברג בהמשך דבריה (שם):

"אכן, אם פסק הדין מהמדינה החדשה מתיימר לשנות חיובים שנפסקו במדינה הראשונה שמועד פירעונם עבר, פסק דין החדש ינגוד את פסק הדין הקודם ולא יוכל להיאכף בישראל, משום שהוא נוגד פסק דין אחר הדין 'באותו עניין'. אולם דומה כי אפשר להימנע ממסקנה זו באשר לחיובים עתידיים. פסק מזונות לעולם אינו מהווה מעשה בית דין באשר לחיובים עתידיים, אלא רק באשר לחיובים שמועד פירעונם עבר. הוא צופה את האפשרות שחיובים עתידיים ישונו עם שינוי בנסיבות. על כן המשך תוקפו הוא לעולם על תנאי שהפסק לא ישונה. כאשר שינוי הפסק מתייחס לעתיד, הוא אינו מחייב ביטול של הפסק הראשון, וקטיעת תוקפו של פסק ראשון זה באה למעשה במשתמע מתוך תפיסה ששינוי הנסיבות משנה את ה'עניין' הנדון. במובן זה שינוי בנסיבות מצמיח למעשה עילת תביעה חדשה. על כן, אף על פי שפסק הדין הראשון שהוכרז אכיף עודנו בר-תוקף, פסק דין שני המשנה את החיובים באשר לעתיד על יסוד שינוי בנסיבות אינו נוגד אותו, אלא עוסק ב'עניין' אחר – תקופה אחרת, נסיבות אחרות, עילה אחרת".

182. ראוי להזכיר בהקשר זה של הציטוט האמור, ולכך אשוב כאשר אדון בשאלת הפרורם הנאות, את האמור בהערה 175, המתייחסת לחלק האחרון של הציטוט (שם, בעמ' 959), ואשר זו לשונה (ההדגשה במקור):

"הדרישה ששינוי החיוב יבוסס על שינוי בנסיבות היא מרכזית, שכן פסק דין מאוחר ממדינה אחרת שאינה ביתם החדש, המשנה חיובים עתידיים שלא עקב שינוי הנסיבות, לא יוכל להיקלט, כי הוא ינגוד את פסק הדין הראשון הדין 'באותו עניין'. מצב זה ראוי משום שבהיעדר שינוי כלשהו, ולו שינוי במקום מגוריו של אחד הצדדים לפחות, הגשת תביעה חדשה במדינה אחרת תיחשב ניצול לרעה של הליכי בית משפט".

183. לכן, מסקנת פרופ' פסברג, המקובלת עליי היא זו ([פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#), בעמ' 959 בסופו): "פסק הדין השני אינו שולל את נכונותו או את תוקפו של הראשון באשר למה שנדון בו אלא מתייחס לנסיבות שטרם נדונו".

184. וכיצד יש, אפוא, להתייחס לפסק הזר המתקן? בעיני פרופ' פסברג מדובר בתביעה ליצירת חיוב חדש, בהתבסס על עילה חדשה, כפי שהיא מסבירה היטב ([פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#), בעמ' 960):

"באשר תביעה לשינוי חיוב מזונות המבוססת על שינוי נסיבות היא תביעה המושתתת על עילה חדשה, מתברר כי גם בישראל אפשר לדון בתביעה כזו, אף על פי שהחיוב המקורי נקבע בפסק דין זר שנאכף בישראל, ועל אף התפיסה ההצהרתית של הליך האכיפה. שכן גם אם התביעה מנוסחת במפורש בבקשה לשינוי של חיוב פסוק קיים, היא למעשה תביעה ליצירתו של חיוב חדש בהתבסס על עילה חדשה. על כן אמנם אין סמכות לדון בשינוי של הפסק הזר ככזה, אולם קיומו של הפסק שנאכף אינו צריך למנוע דיון והכרעה השונה ממנו בנוגע לחיובים עתידיים".

185. על כל פנים, ולכך יש חשיבות גם למקרה שבפנינו, ראוי לתת משקל לדברים שכתבה פסברג בהערה 177 המתייחסת לקטע שצוטט לעיל בפסקה הקודמת:

"המצב היחיד שבו הוא עשוי למנוע דיון בישראל גם בחיובים עתידיים הוא כאשר לא היה כל שינוי בנסיבות. כמו באשר לחיובים שמועד פירעונם עבר, גם במצב זה סביר שבית משפט ישראלי לא יוציא פסק דין השונה ממה שנפסק מחוץ לישראל. אמנם חיוב מזונות הצופה פני עתיד ניתן לשינוי, אבל הוא ניתן לשינוי רק בשל שינוי בנסיבות. בהיעדר שינוי בנסיבות מדובר באותה עילה, ושוב יימצא שקליטת הפסק תימנע בשל קיומו של פסק נוגד. כל אימת שאפשר להכיר בפסק הזר, ממצאים שנקבעו בו על יסוד מצב עובדתי נתון עשויים גם בהקשר זה להוות השתק פלוגתא שימנעו אפשרות מעשית לדון מחדש בקיומן ובמשמעותן. מכל מקום, בית המשפט עשוי לסרב לדון בעניין משום שהוא יראה בניסיון לשנות את החיוב בהיעדר שינוי בנסיבות ניצול לרעה של בית המשפט".

186. מכאן, דרכי שונה מזו שנקטה פרופ' פסברג. לשיטתה, ברירת הדין במקרה של תביעה לתיקון או לשינוי נסיבות בתביעת מזונות תהיה כזו שיחול הדין הישראלי ולא דין המדינה שבה ניתן הפסק; ראה: [פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#), עמ' 960-962:

"מסקנה זו עשויה להצטייר כפלפול מיותר. מדוע להתעקש שאין סמכות לבטל פסק דין זר או לשנותו אם אפשר 'לשנות' את החיוב שבתוכו? הנפקות היא במישור

ברירת הדין; המסקנה שקיימת סמכות לדון בחיוב עתידי, או בשינוי החיוב באשר לעתיד, משליכה ישירות על זהותו של הדין שיחול בתביעה זו ושוללת את ההנחה שעל תביעה כזו צריך לחול דין המדינה שבה ניתן הפסק. בניגוד לחיוב הפסוק שנאכף, הצמוד לדינו בכל מה שקשור לחיובים עד ליום הדיון החדש, אין כל סיבה להחיל את הדין שחל בבית המשפט הזר על עיצובו של החיוב החדש, המתמקד בנסיבות כפי שהן בעת הדיון החדש והצופה פני עתיד. תביעה זו אינה מבוססת על החיוב הפסוק הזר אלא על נסיבות חדשות היוצרות עילה חדשה.

עמדה זו מתיישבת עם ההנחה שכללי ברירת הדין הישראליים הסטטוטוריים בעניין מזונות ממצים, ושאינן כלל ברירת דין מיוחד לתביעות בנוגע לחיובי מזונות שכבר נפסקו, המפנה לדין שאינו כלול בהכרח בכללים אלה – דין בית המשפט שנתן את הפסק המקורי. היא אף מתיישבת עם העמדה המקובלת בברירת הדין בסוגיה של שינוי בחוליית הקישור, הדוחה את הרעיון שחיוב מזונות צמוד לעולם לדין שעיצב אותו. לפחות בחלק מהמקרים הדיון בשינוי מזונות שנקבעו בפסק זר יתקיים בישראל בשל שינוי בחוליית הקישור: משום שהזכאי למזונות העביר את מקום מגוריו לישראל ומבקש להקל את מימוש הזכויות שלו בביתו החדש, או משום שהחייב במזונות העביר את מקום מגוריו לישראל ונושהו מבקש להבטיח שהוא יחויב גם בביתו החדש. העמדה המקובלת בסוגיה זו, גם באמנות בין-לאומיות, היא שהדין ששולט בחיוב המזונות צריך להשתנות עם שינויים כאלה, ושמחילים את הדין האישי שחל על החייב או הנושה בעת הדיון. מכאן שחיוב מזונות אינו נצמד לעולם לדין אחר בלבד אלא משתנה עם שינוי בנסיבות ונכפף לדין האישי החדש הרלוונטי. עמדה כללית זו ראויה, ומוטב לא לחסום אותה בשל מה שמתחייב לכאורה מתפיסה מקומית חריגה של הליך האכיפה.

מכאן שסביר להניח כי אין סמכות בישראל לשנות פסק מזונות זר. אולם גם לאחר שפסק דין כזה נאכף בישראל, אין מניעה לקיים פה דיון במזונות שיביא לשינוי לעומת המצב הפסוק, ובדיון כה יש להחיל את דין ישראל על כללי ברירת הדין שלו".

187. לי נראית הדרך שנקבעה בפסיקה, כפי שתוארה על ידי [פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#), בעמ' 962 (ההדגשה במקור):

"על אף כל האמור הפסיקה מעלה תמונה שונה. עולה ממנה שיש סמכות לשנות פסק מזונות זר ככזה לאחר שהוא נאכף בישראל. עולה ממנה עוד שכדי לשנות חיוב מזונות שנקבע במדינה אחרת, גם אם הוא טרם נקלט בישראל, יש צורך קודם כול להביא לידי אכיפתו. בהמשך לכך ובהסתמך על התפיסה ההצהרתית של הליך

האכיפה הסטטוטורית, נקבע כי שינוי כזה יוכרע על פי הדין הזר. בשני מקרים שנדונו בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב היה מדובר בחייב זר שחויב בפסק זר לשלם מזונות לזכאים שעברו לאחר מכן לישראל. בשני המקרים החייב הזר הוא אשר הגיש בישראל בקשה לשנות את שיעור המזונות, עוד לפני שהפסק הזר נאכף. בשניהם נדרש קודם כול שהפסק ייאכף בישראל, ונקבע כי הדין שיחול על האפשרות לשנותו הוא הדין הזר".

188. ואכן, עיון בפסיקה מסביר את הדברים, אשר נראים לי, ולפיהם יש לנהוג על פי הדין הזר; ראה: [תמ"ש 17794/02 מ.ב.ר. נ' ג.ב.ר.](#) (2008) [פורסם בנבו] מפי כב' השופטת חנה רוטשילד; [תמ"ש 45419-05-10 פלוני נ' אלמונית](#) (2012) [פורסם בנבו] מפי כב' השופט נפתלי שילה. ראוי לציין כי בדרך זו גם הלך בית משפט קמא בהחלטה נשוא הרמ"ש, בפסקה 12, כאשר הביא כאסמכתא את פסק הדין הראשון של כב' השופטת רוטשילד.

189. אינני סבור כי הסיבה לקו זה של הפסיקה, מכל מקום לדעתי שלי אין הכרח לקבוע כי יש קשר בין אכיפת הפסק לבין הדין שיחול על אפשרות לשנותו.

190. אני סבור כי כאשר יש צורך בשינויים של גובה המזונות עקב שינוי נסיבות, יש לבדוק בכל מקרה מהו הבסיס והעילה לאותם שינויי נסיבות, ורק במקרה יוצא דופן שבו כל הצדדים עברו לגור בישראל, היעילות והצדק מחייבים את החלת הדין הישראלי.

191. אולם, כאשר רק צד אחד עבר לישראל, גם אם הפסק נאכף בישראל, אין משמעות הדבר שהדין שיחול על שינוי הפסק הוא הדין הישראלי.

192. והמקרה שבפנינו יוכיח: בקשת האישה (המשיבה שבפניי) לאכוף את פסק המזונות הראשון נעשה בשל העובדה כי המבקש באופן חד צדדי עזב את ארה"ב והדרך לאכוף את הפסק בהוצל"פ הייתה על ידי הגשת בקשה לאכיפתו בישראל. מצד שני, יהיה זה בלתי סביר אם חייב במזונות (ולעניין זה חייב בכל הליך שיפוטי אחר) יוכל על ידי אקט חד צדדי של מעבר לארץ אחרת להפחית מחובותיו, וזאת באצטלא של יישום המשפט הישראלי.

193. מסקנת פרק זה היא כי הסמכות לשנות ולתקן את פסק החוץ למזונות, נתונה, בעיקרו של דבר לבית המשפט הזר, דהיינו: בית המשפט בארה"ב, אם כי יש גם סמכות לדון בעניין זה לבית המשפט הישראלי, אך, לדעתי, אם ידון בכך בית משפט ישראלי, יהיה עליו להפעיל את הדין הזר ולא את הדין הישראלי, כמוסבר לעיל.

הפורום הנאות

194. משהגענו לכאן, מתעוררת השאלה (שהצבתי בפסקה 149 לעיל), האם הפורום שבחר בו המבקש בהליך האחרון שנקט בבקשתו להפחתת המזונות ביום 15.2.16, דהיינו: בית המשפט לענייני משפחה בירושלים, הוא הפורום המתאים או שהיה עליו להמשיך ולהתדיין בבית המשפט בארה"ב.

195. בסוגיה זו של הפורום הנאות דנתי אך לפני מספר חודשים בפסק דין מקיף שעניינו שונה מהמקרה שלפניי, ואשר עסק בתביעות נזיקין, אך עדיין התשתית המשפטית שנקבעה שם, כוחה יפה – בשינויים המחויבים – גם לענייננו.

196. כוונתי לפסק הדין בת"א 5074/03 ע.ג. ו-17 אח' נ' הרשות הפלסטינית (2017), בפרק י פסקאות 378-411 (להלן: פסק הדין של הרש"פ).

197. לאחר שהבאתי מספרה של [פסברג, משפט בין-לאומי פרטי](#), עמ' 416-423 (פסקה 383 לפסק הדין הנ"ל של הרש"פ), הזכרתי שני פסקי דין חשובים, המוזכרים גם בספרה של פסברג וגם בספרות ובפסיקה הישראלית, והם: [ע"א 2705/91 רגאח סאלם אבו ג'חלה נ' חברת החשמל מזרח ירושלים בע"מ, פ"ד מח\(1\) 554 \(1993\)](#) (להלן: פרשת אבו ג'חלה); [ע"א 45/90 שמעון עבאדה נ' תקווה עבאדה, פ"ד מח\(2\) 77 \(1994\)](#); להלן – "פרשת עבאדה".

198. כפי שציינתי בפסקה 385 לפסק דיני בפרשת הרש"פ, השופט חשין פותח את הדין תוך התייחסות לפרשת אבו ג'חלה (פרשת עבאדה, שם, בפסקה 8, עמ' 83-82) וממנה הוא מעלה שתי הלכות, החשובות לענייננו:

א. עול הראייה מוטל על הטוען כי בית המשפט הישראלי אינו הפורום הנאות (שם, בעמ' 82 מול האות ו):

"שדה הסוגיה של 'פורום בלתי נאות' נחרשה אך לאחרונה לעומקה בפרשת אבו-ג'חלה, ומהלכה שנקבעה ידענו זאת: נתבע המבקש להעלות לפני בית-משפט בישראל טענת 'פורום בלתי נאות', נושא בנטל לשכנע את בית המשפט כי בית-משפט זר קנה אף הוא סמכות לדון בתביעה, וכי ב'תחרות' זו שבין בית המשפט בישראל לבין בית המשפט הזר, ידו של אותו בית-משפט זר על העליונה: הוא הפורום הנאות לדון בתביעה, בעוד בית המשפט בישראל הינו 'פורום בלתי נאות'".

ב. המבחנים להעדפת הפורום הזר על פני בית המשפט הישראלי, הוסברו, על בסיס פרשת אבו ג'חלה הנ"ל, ופסיקה אנגלית וספרות משפטית, על ידי השופט חשין, במילים אלה (פרשת עבאדה, שם, בעמ' 82, מול האות ז – עמ' 83, מול האות א; ההדגשות – במקור):

"המבחן לקביעה כי בית-משפט בישראל הינו 'פורום בלתי נאות' אינו אך במאזן נוחות רגיל; על הטוען טענת 'פורום בלתי נאות' לשכנע את בית המשפט בישראל כי המאזן נוטה בבירור ובמובהק אל עבר הפורום הזר.

ובלשונו של הנשיא שמגר בפרשת אבו-ג'חלה, בעמ' 569:

'על-מנת לעכב את ההליכים, על בית המשפט להשתכנע, בהתייחס למבחן מרב הזיקות, כי אכן קיים פורום שבאופן ברור מתאים יותר לניהול הדיון. במידה והנתבע לא הצליח לשכנע את בית המשפט בקיומו של פורום כזה, הרי לא יעכב בית המשפט את הדין'.

ובהמשך, שם, בעמ' 573:

'דוקטרינת הפורום הלא נאות (לא – מ' ח') תופעל כדבר שבשגרה; נהפוך הוא: הדוקטרינה תופעל רק במקרים שבהם קיימת נחיתות משמעותית של פורום הדיון בהתייחס לפורום האלטרנטיבי'.

199. בפרשת עבאדה הנ"ל שעסקה במחלוקת בין בני זוג ישראליים שהיגרו לארה"ב, ביחס למגרש בישראל שעליו נבנו שתי יחידות דיור, נדחתה טענת הבעל לפיה בית המשפט האמריקאי הוא הפורום הנאות, וזאת מאחר שהוא לא הצביע על כל עוול שייגרם לו אם יידון העניין בישראל ולא בניו יורק. בית המשפט הוסיף ואמר (פרשת עבאדה, שם, בפסקה 10, עמ' 83, בין האותיות ה-ז):

"לבד מהפרחת טענות סתמיות על דבר 'נוחות', לא טרח שמעון להביא כל ראיה של ממש על העוול שייגרם לו, כביכול, אם יידון העניין בישראל ולא בניו-יורק. כך, למשל, לא נקב שמעון ולו בשמו של עד אחד שביקש להעידו, כביכול, וכי נמנע ממנו מעשות כן אך באשר אותו עד מתגורר בארצות-הברית ומסרב הוא לבוא ארצה. כך באשר לעדים וכך באשר לראיות. טוען שמעון בסיכומיו:

'המערער קופח בהגנתו קיפוח בולט וזועק עת לא יכול היה לנהל את הגנתו על ידי הבאת עדים הן מעצם מהותו של הליך המרצת פתיחה שבה הוגשה התובענה והן נוכח העובדה שרובם של עדי המערער נמצאים בארה"ב, כך גם הראיות החיוניות לעשיית צדק.'

מי הם אותם עדים, מה הן אותן ראיות חיוניות – סתם שמעון ולא פירש. ומשסתם – ייסתם הגולל על טענתו."

200. לא כן המצב בתיק שלפניי. המבקש בתביעתו מתבסס על שתי עילות: מצבה הכלכלי והבריאותי של המשיבה, הגרה בארה"ב (ראה תמצית טענותיו בפסקאות 37-39 לעיל); שינוי במצבו הכלכלי שלו וטענתו כי סגר את עסקיו בארה"ב וכי בישראל אינו עובד (פסקאות 35-36), וכי ביחסים עם אשתו הנוכחית קיימת הפרדה רכושית ביניהם על פי הסכם ממון שאושר על ידי בית המשפט בישראל (פסקה 41 לעיל).

201. מכאן עולה, כי גם לשיטת המבקש, הפורום הנאות והמתאים שבו יכולים הצדדים להביא את ראיותיהם לעניין מצבה הכלכלי והבריאותי של המשיבה הוא הפורום האמריקאי: שם נמצאים העדים; שם נכתבו התעודות הרפואיות ומסמכי מס הכנסה הרלבנטיים; והוא הפורום הבקיא במצב הכלכלי והמיסויי בארה"ב.

202. אכן, ראש התביעה האחר אשר מבקש להפחית את המזונות או לבטלם, והנובע משינוי במצבו הכלכלי של המבקש, קשור יותר למשפט הישראלי, וליתר דיוק לראיות ומסמכים הנמצאים בישראל, אך לא רק – שכן על המבקש להוכיח, לשיטתו, מדוע נסגרו עסקיו בארה"ב ולעניין זה העדים הרלבנטיים הם מארה"ב.

203. על כל פנים, גם אם אקבל את המבחן המחמיר של השופט חשין, לפיו עול הראיה על הטוען לפורום לא נאות הוא עול ראיה כבד, דהיינו כי יש להוכיח נחיתות משמעותית של פורום הדיון בהתייחס לפורום האלטרנטיבי, במקרה שלפניי יש מספר שיקולים מכריעים לכיוון דחיית טענת המבקש.

204. ראשית, המבקש, באופן חד צדדי עזב את ארה"ב, שם התגורר במשך 28 שנים עם אשתו וילדיו (ראה פסקה 14 לעיל). לא יעלה על הדעת מצב שבו אדם על ידי אקט חד צדדי, יוכל לכפות על זכאית למזונות ניהול משפט להפחתת מזונות בישראל בטענה שישראל היא הפורום הנאות, כאשר מירב נתונים ומירב העדים נמצאים בארה"ב. אני ער לכך שמי "שהתחיל" בהליכים בישראל, הייתה המשיבה. אולם, כפי שהוסבר בהרחבה לעיל, הליך אכיפת פסק המזונות כפסק חוץ, על פי חוק האכיפה, הוא הדרך

היחידה שנותרה למשיבה כדי לממש את פסק המזונות שהמשיב באופן חד צדדי הפסיק לבצעו.

205. שנית, כפי שציין בית משפט קמא בפסק דינו, באותם מקרים שבהם נקבע שהפורום הנאות הוא בישראל, נעשה הדבר לאור הצורך בבדיקת הצרכים של הזכאים למזונות על פי רמת החיים והנתונים הישראליים (ראה את פסק דינו של כב' השופט – כתוארו אז – נפתלי שילה בתמ"ש 45419-05-10 פלוני נ' אלמונית (2012)[פורסם בנבו]).

206. ואולם בענייננו המצב הפוך! הנתונים הרלבנטיים לעניין צרכי המשיבה הם אמריקאים, ולכן הפורום הנאות הוא בית המשפט בארה"ב.

207. בהצבת השאלות השנויות במחלוקת הזכרתי בפסקה 150 לעיל את השאלה מה המשקל שיש ליתן להליך שנקט המבקש בארה"ב בשנת 2016.

208. דעתי היא כי ההליך שנקט המבקש בארה"ב (ראה פסקאות 121-139), מהווה מיצוי טענות התובע (המבקש בפניי), לפחות נכון ליום מתן פסק הדין בארה"ב בהליך משנת 2016, פסק דין שניתן לאחר שמיעת הצדדים ביום 5.2.16.

209. עצם העובדה שהמבקש עצמו נקט בארה"ב הליך זהה כמעט לזה שנקט בישראל (ראה פסקאות 121-139 לעיל), ומשבחר המבקש את הפורום האמריקאי, ושם הפסיד בדינו, לא יוכל לטעון שהפורום הישראלי הוא הפורום המתאים.

210. אומנם טענה זו לא נטענה בצורה מפורשת ומפורטת, אך גם כאשר ניתן פסק הדוחה בקשה לשינוי מזונות בארה"ב, יש מעין "מעשה בית דין", כאשר מדובר בתביעה לשינוי נסיבות בעילות דומות, וגם אם הדבר קרוב ולא זהה, משפיע הדבר על דיני הפורום הלא נאות, במובן זה שאם הבקשה החדשה שונה במעט מזו הקודמת שנדחתה בארה"ב, המקום לדון בה הוא בארה"ב, ולא בישראל.

סיכום

211. כל טענות המבקש – נדחות, כפי שהוסבר לעיל.

212. הסמכות נתונה לבית המשפט בארה"ב.

213. ה"מגבלה" שהטיל על עצמו בית משפט קמא בכך לא דן בפריסת חוב המזונות של המשיבה עד לסיום ההליך ברמ"ש הנוכחי – בטלה ובית משפט קמא רשאי לדון בכל בקשה הקשורה לפריסת חוב המזונות של העבר, מבלי שיש בכך משום הבעת עמדה כלשהי לגבי סיכויי של המבקש בבקשות מעין אלה, שכן הנתונים האובייקטיביים הינם שהמשיבה מחזיקה בידה פסק למזונות ובמשך מספר שנים המבקש נוקט כל מיני

הליכים מכל מין וסוג שהוא רק כדי שלא למלא את חובתו על פי הדין האמריקאי שנאכף בישראל.

214. גם ההליך שננקט בבית משפט השלום בעניין פסק דין הצהרתי כאילו הדירה שמחציתה רשומה על שמו של המבקש אינו שלו אלא של אשתו הנוכחית, הוא דוגמה להתנהגות זו של המבקש.

215. לאור האמור לעיל, בקשת רשות הערעור נדחית, והחלטת בית משפט קמא בעינה עומדת.

216. המבקש ישלם למשיבה הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין בסך כולל של 20,000 ₪.

217. **המזכירות** תשלח העתק פסק דין זה לצדדים.

**ניתן היום, ה' אלול תשע"ז, 27 אוגוסט
2017, בהעדר הצדדים.**

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לים אזרחיים 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)